

OSTOJA GORCZAŃSKA

obszar siedliskowy

Polana Nowa

Natura 2000

OSTOJA GORCZAŃSKA

PLH120018

Specjalny obszar ochrony siedlisk „Ostoja Gorczańska” zajmuje powierzchnię 17 997,9 ha, z czego ponad połowa znajduje się na terenie powiatu limanowskiego (9 939 ha). Obszar został utworzony na podstawie przepisów dyrektywy siedliskowej i oznaczony kodem PLH120018. Administracyjnie leży w granicach powiatu limanowskiego (gmina wiejska Mszana Dolna, Słupnice, Dobra, Niedźwiedź, Kamienica) oraz powiatu nowotarskiego (w gminach: gmina i miasto Nowy Targ, gmina i miasto Rabka-Zdrój, Ochotnica Dolna).

Projekt obszaru zgłoszony przez nasz kraj uzyskał akceptację Komisji Europejskiej 25 stycznia 2008 r. Organem zarządzającym i sprawującym nadzór nad obszarem „Ostoja Gorczańska” jest Dyrekcja Gorczańskiego Parku Narodowego. Obszar Natura 2000 zbiega się z krajowymi formami ochrony przyrody: wspomniany Gorczański Park Narodowy (38,89%), Południowomałopolski Obszar Chronionego Krajobrazu (58,11%), Rezerwat przyrody „Mogielica” (0,03%) oraz z obszarem ptasim „Gorce”.

„Ostoja Gorczańska” rozciąga się w paśmie Gorców i Mogielicy oraz w dolinach potoków Jamne i Jaszczce. Nie obejmuje natomiast obszaru leśnego pomiędzy Nowym Targiem i Łopuszną, a także silnie zurbanizowanych terenów.

Obszar obejmuje w przeważającej większości tereny leśne. Dominują tutaj kwaśne i żyzne buczyny karpackie, jaworzyny i bory świerkowe w reglu dolnym oraz świerczyny w reglu górnym. Doliny potoków porastają łągi olszowe. Zbiorowiska nieleśne tworzą najczęściej łąki i ziołorośla górskie. Największy odsetek stanowią lasy mieszane oraz lasy iglaste. Obszar umiejscowiony jest na fliszu karpackim płaszczowiny magurskiej. Północne stoki wzniesień często ozdobione są wychodniami skalnymi zbudowanymi z piaskowca. Gdzieś tam występują małe jaskinie szczelinowe. Płaskie grzbiety opadają do głębokich dolin, a w wysokich partiach znajdują się duże polany, ulegające powolnemu procesowi zarastania wskutek zaprzestania wypasu owiec i bydła. Sieć potoków stanowiących dopływy Dunajca i Raby jest bardzo gęsta na tym obszarze. W miejscach o wilgotnym podłożu można spotkać eutroficzne młaki. W szczytowych partiach Turbacza znajduje się kilka płatów torfowisk.

W obrębie obszaru „Ostoja Gorczańska” zaobserwowano 13 gatunków z załącznika II dyrektywy siedliskowej oraz rozpoznano 17 rodzajów siedlisk z załącznika I dyrektywy siedliskowej. Najcenniejsze wydają się być naturalne kompleksy leśne oraz łąki, na których bytują duże drapieżniki (rysie, wilki oraz przechodni niedźwiedź).

data akceptacji przez KE	25 stycznia 2008 r
powierzchnia:	17997,9 ha
obszar administracyjny:	powiaty limanowski i nowotarski
poł. geograficzne:	Gorce, pasmo Mogielicy, doliny potoków Jamne i Jaszczce
typ obszaru:	specjalny obszar ochrony siedlisk

WARTO WIEDZIEĆ

Typy siedlisk przyrodniczych występujących na obszarze „Ostoja Gorczańska” wymienionych w załączniku I dyrektywy siedliskowej:

- Pionierska roślinność na kamieńcach górskich potoków
- Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe
- Ziołorośla górskie i ziołorośla nadrzeczne
- Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie
- Górskie łąki konietlicowe użytkowane ekstensywnie
- Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)
- Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji
- Torfowiska przejściowe i trzęsawiska
- Źródła wapienne ze zbiorowiskami
- Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk
- Ściany skalne i urwiska krzemianowe ze zbiorowiskami
- Kwaśne buczyny
- Żyzne buczyny
- Bory i lasy bagienne
- Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe
- Górskie bory świerkowe

Stado owiec na Hali Długiej

i zwierzęta kopytne (dziki, jelenie, sarny). Spośród około 940 gatunków roślin naczyniowych wiele jest rzadkich i zagrożonych, objętych ochroną prawną. W lesie buczynowym gniazdują ptaki: puchacz, jarząbek, muchołówka mała, muchołówka białoszyja. Najwięcej gatunków ptaków uwzględnionych w dyrektywie ptasiej występuje w świerczynach górnoreglowych i strefie przejściowej. Można spotkać tutaj głuszca, jarząbka, dzięcioła trójpalczastego, dzięcioła czarnego, dzięcioła biało-grzbiatego, sóweczkę, puszczyka uralskiego, włośchatkę, orła przedniego. W dolinach potoków bytują wydry, kumaki i traszki, a w wodach żyją pstrągi potokowe i głowacze pręgopłetwe. Na odcinku Kamienicy mogą być także obecne śliz i strzebla.

Podstawowym celem ochrony obszaru „Ostoja Gorczańska” jest utrzymanie odpowiedniego stanu siedlisk przyrodniczych, zachowanie puszczańskiego charakteru dla ochrony dużych drapieżników, utrzymanie populacji rzadkich i zagrożonych ptaków (zwłaszcza głuszca, dzięcioła trójpalczastego, sóweczki, puszczyka uralskiego).

Obszar „Ostoja Gorczańska” jest narażony na różne czynniki wewnętrzne i zewnętrzne negatywnie wpływające na jego stan. Poważnym problemem jest sukcesja naturalna spowodowana zaprzestaniem wypasu owiec i bydła. Powoduje ona zarastanie i degradację cennych pod względem różnorodności biologicznej łąk i muraw bliźniczkowych. Problem wynika przede wszystkim z nieopłacalności pasterstwa, rozdrobnienia własności prywatnej i niechęci do prowadzenia gospodarki rolnej w górach. Dopłaty dla rolników do tego typu działalności nie są wystarczające, a procedury uzyskania zbyt skomplikowane.

Dla kompleksów leśnych bezpośrednim zagrożeniem jest nadmierna wycinka drzew przez prywatnych właścicieli oraz inwestycje sportowo-rekreacyjne, które wymagają wylesienia terenu i zainstalowania oświetlenia. Duże drapieżniki wymagają stworzenia odpowiednich korytarzy migracyjnych poprowadzonych w poprzek ruchliwych dróg. Zagrożeniem dla ciągłości ekologicznej ekosystemów jest także wprowadzanie osadnictwa w głąb terenów dotąd niezamieszkałych.

Krokusy

Panorama Gorców z polany nad Przełęczą Przysłopiek

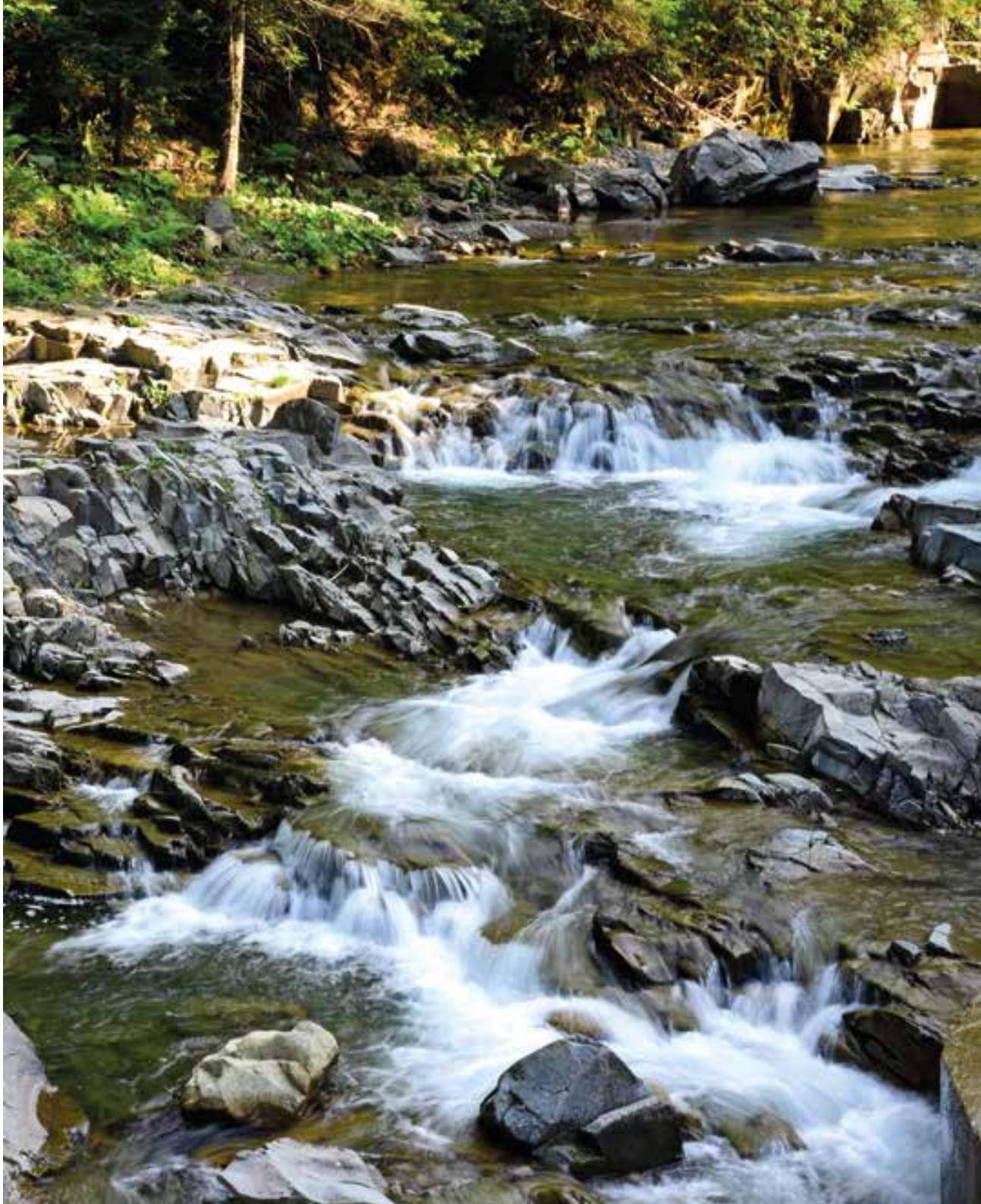
Omszałe wejście do „Zbójckiej Jamy”

WARTO WIEDZIEĆ

Gatunki zwierząt występujące na obszarze „Ostoja Gorczańska” wymienionych w art. 4 dyrektywy ptasiej i w załączniku II dyrektywy siedliskowej:

- Kumak górski (*Bombina variegata*)
- Bezlist okrywowy (*Buxbaumia viridis*)
- Wilk szary (*Canis lupus*)
- Biegacz gruzełkowaty (*Carabus variolosus*)
- Zalotka większa (*Leucorrhinia pectoralis*)
- Wydra europejska (*Lutra lutra*)
- Ryś euroazjatycki (*Lynx lynx*)
- Nocek duży (*Myotis myotis*)
- Podkowiec mały (*Rhinolophus hipposideros*)
- Traszka grzebieniasta (*Triturus cristatus*)
- Traszka karpacka (*Triturus montandoni*)
- Niedźwiedź brunatny (*Ursus arctos*)
- Poczwarówka zwężona (*Vertigo angustior*)

Na zdjęciach:
z lewej - wodospad „Spad” na Kamienicy
Gorczańskiej w Szczawie, z prawej - skaliste koryto
Kamienicy Gorczańskiej w Rzekach

Natura 2000

KOSTRZA

PLH120009

data zaproponowania jako OZW: 25 stycznia 2008 r.

powierzchnia: 36,4 ha

obszar administracyjny: powiat limanowski

poł. geograficzne: Beskid Wyspowy, góra Kostrza

typ obszaru: specjalny obszar ochrony siedlisk

Specjalny obszar ochrony siedlisk „Ostoja Gorczańska”
Specjalny obszar ochrony siedlisk „Kostrza” został zaproponowany przez Polskę jako obszar mający znaczenie dla Wspólnoty 25 stycznia 2008 r. Wytyczono go na powierzchni 36,4 ha – w całości na terenie powiatu limanowskiego, w gminie Jodłownik. Obszar otrzymał kod PLH 120009. Geograficznie położony jest w Beskidzie Wyspowym, na północnych stokach stromego wzniesienia Kostrza. Obszar Natura 2000 pokrywa się z krajową formą ochrony przyrody – rezerwatem o takiej samej nazwie (mapka rezerwatu na str. 41).

Obszar „Kostrza” porasta las liściasty, a w szczególności żyzna buczyna karpacka (*Dentario glandulosae - Fagetum*) z drzewami liczącymi około 150 lat. Około 10% drzewostanu stanowi jodła, a gdzieś tam pojawiają się pojedynczo: jawor, czeremcha, modrzew. Na bardziej stromych zboczach i w głębokich jarach spotkać można jaworzynę górską (*Tilio platyphyllis - Acerion pseudoplatani*), która tworzy zespoły leśne z miesięcznicą trwałą oraz z bardzo rzadkim i zagrożonym wyginięciem gatunkiem paproci – **języcznikiem zwyczajnym** (*Phyllitis scolopendrium*). Na terenie Beskidu Wyspowego odkryto tylko dwa miejsca występowania tego chronionego gatunku. W drzewostanie jaworzyny znajduje się przede wszystkim wiąz górski i jawor, a w domieszce lipa szerokolistna, buk i jodła. Inne

Lilia złotogłów

rośliny występujące na obszarze „Kostrza” to: kopytnik pospolity, paprotka zwyczajna, lilia złotogłów, paprotnik kolczysty, bluszcz pospolity, pierwiosnek wyniosły, przytulia wonna, goryczka trojeściowa. Runo leśne jest bogate i wielowarstwowe, o charakterze ziołoroślowym. W gęstwinie lasu bytują duże ssaki – dziki, sarny oraz zajęce szaraki. Podłoże stanowią utwory fliszu karpackiego, głównie piaskowce gruboławicowe i łupki, a na powierzchni znajdują się łupki pyłowcowe lub margliste.

Głównym celem ochrony obszaru jest utrzymanie obydwu leśnych siedlisk przyrodniczych. Ogólne zalecenia dotyczące ochrony zostały zawarte w planie ochrony Nadleśnictwa Limanowa. Ze względu na istnienie na tym obszarze rezerwatu przyrody stan siedlisk jest dobry i nie ma większych problemów z ich ochroną, która ma raczej bierny charakter. Jedynie w obrębie buczyny karpackiej wycinane są pojedyncze sztuki świerka pospolitego, jeśli jego ilość w danym miejscu jest zbyt duża, aby nie powodował on zakwaszenia gleby. W jaworzynach szczególną uwagę należy zwrócić na stanowiska jęczynika zwyczajnego, chroniąc go przed inwazyjnymi gatunkami, np. przed ekspansją jeżyny gruczołowatej. Obszarem zarządza Nadleśnictwo Limanowa, a bezpośredni nadzór sprawuje Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Krakowie.

Fragment szlaku zielonego przez Ostoję Kostrza

Natura 2000

LUBOŃ WIELKI

PLH120043

- data zatwierdzenia przez Komisję Europejską: 12 grudnia 2008 r.
- powierzchnia: 33,63 ha
- obszar administracyjny: powiat limanowski i myślenicki
- poł. geograficzne: Beskid Wyspowy, góra Luboń Wielki
- typ obszaru: specjalny obszar ochrony siedlisk

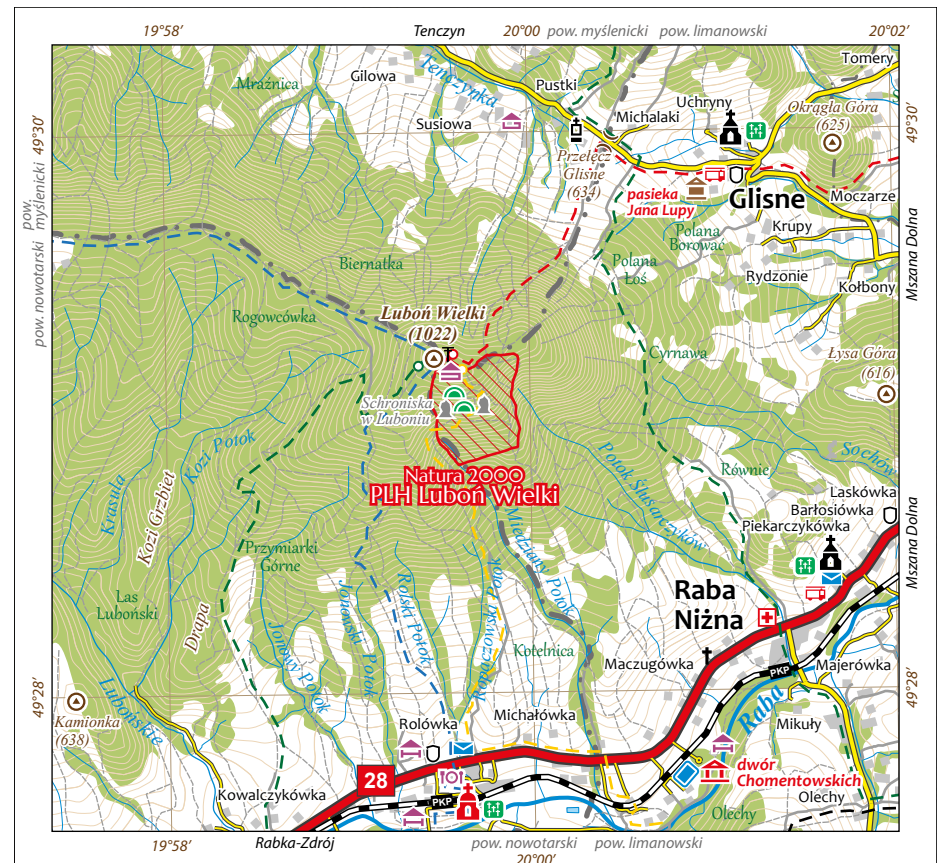

Specjalny obszar ochrony siedlisk „Luboń Wielki” został wyznaczony na powierzchni 33,63 ha na terenie dwóch gmin: Mszany Dolnej (w.) w powiecie limanowskim oraz Lubień w powiecie myślenickim. Geograficznie obszar zlokalizowany jest w Beskidzie Wyspowym, na górze o tej samej co obszar nazwie. Komisja Europejska zatwierdziła go jako obszar mający znaczenie dla Wspólnoty decyzją z dnia 12 grudnia 2008 r. Obszar całą swoją powierzchnią zawiera się w granicach Rezerwatu przyrody „Luboń Wielki” oraz Południowomałopolskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

Obszar „Luboń Wielki” obejmuje górną część wzniesienia wraz z grzbietem na południowym zboczu. Przedmiotem ochrony jest osuwisko fliszowe – jedyne tak duże w tej części Beskidów i bardzo rzadkie w całych Karpatach siedlisko. W centralnej części osuwiska znajduje się 180-metrowa krawędź ściany osuwiskowej, która zakończona jest urwiskiem o wysokości 30 m. W niszy występują bloki skalne, grzędy i garby nazywane

Szlak żółty przez gołoborze na stoku Lubonia Wielkiego

Próg skalny opadający do „Dziurawych Turni”

WARTO WIEDZIEĆ!

Lubonń Wielki (1022 m n.p.m.)

Na jego szczycie znajduje się schronisko PTTK, punkt meteorologiczny oraz stacja nadawcza radiowo-telewizyjna. Wierchołek jest bardzo widokowy.

Na szczyt prowadzi kilka pieszych szlaków turystycznych: żółty, czerwony, zielony i niebieski. Przebycie żółtego szlaku z Rabki-Zaryte na szczyt wymaga około 2 godzin. Odcinek ma długość 3,6 km i sumę podejść 588 metrów. Nazwany został „Percią Borkowskiego” i jest najciekawszym z wszystkich szlaków, gdyż prowadzi przez gołoborza. Szlak zielony, prowadzący z centrum Rabki-Zdrój, liczy 8,2 km. Czas potrzebny na jego przejście to około 3 godziny. Suma podejść wynosi 592 metry. Szlak niebieski można rozpocząć również w Rabce-Zdrój i wtedy przejście odcinka 7,7 km zajmie ok. 3 godziny (suma podejść: 700 m). Można także wędrowkę zacząć w Rabce-Zaryte i wówczas odległość wyniesie jedynie 3,5 km, a czas przejścia niecałe 2 godziny (suma podejść: 572 m). Szlakiem niebieskim można się także dostać na szczyt z Naprawy. Odcinek ma długość prawie 10 kilometrów, a suma podejść wynosi 617 metrów. Czas na przejście trasy to około 3,5 godziny. Ostatni szlak – czerwony – prowadzi z Mszany Dolnej przez Przełęcz Glisne. Wymaga zarezerwowania na przejście ok. 3,5 godziny. Suma podejść wynosi 708 metrów, a długość trasy ponad 9 kilometrów.

Zięba

„Dziurawymi Turniami”. Między nimi powstają szczeliny, rowy skalne i jaskinie. Największą z nich jest Jaskinia na Luboniu Wielkim posiadająca 26 metrów długości i 9 metrów deniwelacji. Poniżej, na jezorze osuwiskowym o powierzchni około 2,5 ha, znajdują się gołoborza – rzadkie i unikalne na terenie Beskidów Zachodnich.

Ze względu na osuwiskowy i skalisty charakter wykształciły się tutaj gleby brunatne kwaśne oraz gleby inicjalne i skaliste. Obszar porasta żyzna buczyna karpacka, a w dolnych partiach bór jodłowo-świerkowy. Specyfika podłoża determinuje ubogi skład runa leśnego i przyczynia się jedynie do rozwoju zbiorowisk mchów, wątrobowców, paproci i borówki czarnej. Występuje tutaj m.in. cenny i rzadki gatunek paproci

- zanokcica północna (*Asplenium septentrionale*) oraz nercznica szerokolistna i wietlica samicza. Wśród krzewów wyróżnia się jarzębina, bez koralowy i wiciokrzew czarny.

Utrzymanie odpowiedniego stanu siedlisk na obszarze jest ułatwione ze względu na restrykcyjne przepisy stosowane w Rezerwacie przyrody „Lubonń Wielki”. Działania są ukierunkowane głównie na zabezpieczenie gołoborza przed zarastaniem krzewami, drzewami i inną roślinnością, zachowanie drzewostanu na skraju gołoborza w celu utrzymania stabilności rumoszu skalnego, optymalne poprowadzenie szlaków turystycznych przez teren gołoborza, aby zminimalizować negatywny wpływ człowieka oraz realizację planu ochrony.

Natura 2000

LUBOGOSZCZ

PLH120081

data zatwierdzenia przez Komisję Europejską 10 stycznia 2011 r.

powierzchnia: 16,73 ha

obszar administracyjny: powiat limanowski

poł. geograficzne: Beskid Wyspowy, Góra Lubogoszcz

typ obszaru: specjalny obszar ochrony siedlisk

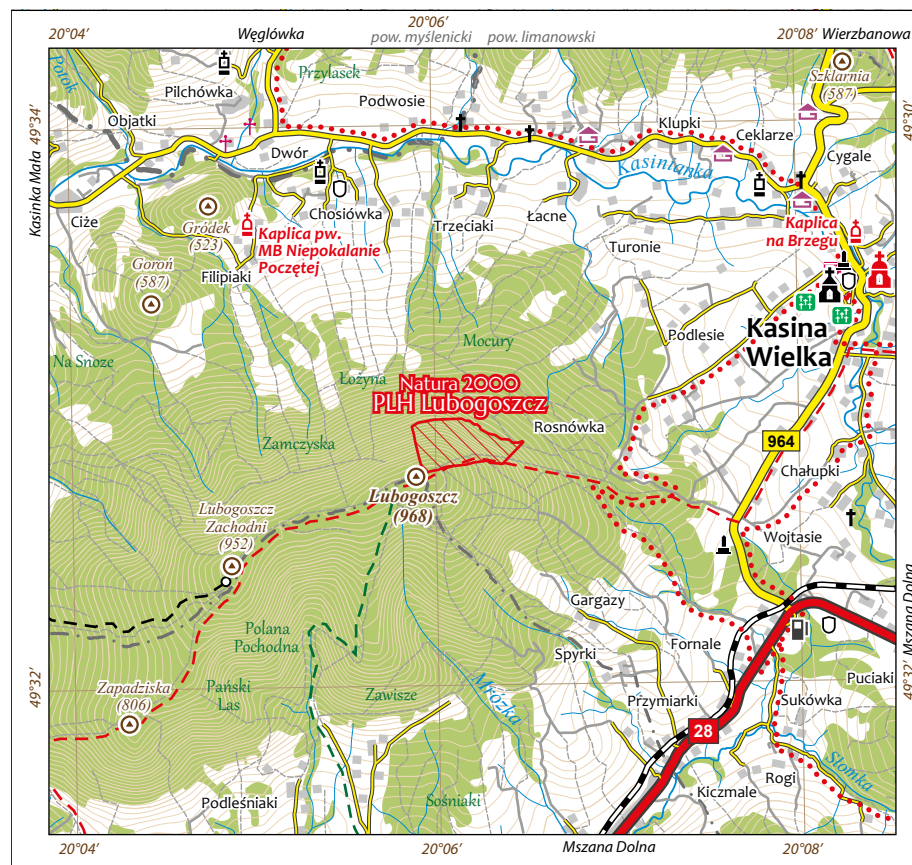

Obszar siedliskowy „Lubogoszcz” został zatwierdzony decyzją Komisji Europejskiej z dnia 10 stycznia 2011 r. W całości leży w powiecie limanowskim, w gminie wiejskiej Mszana Dolna. Obszar posiada kod PLH120081 i znajduje się pod bezpośrednim nadzorem Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Krakowie. Powierzchnia obszaru wynosi 16,73 ha i zlokalizowana jest na wzniesieniu o takiej samej nazwie.

Celem utworzenia obszaru „Lubogoszcz” było objęcie ochroną dwóch typów siedlisk wymienionych w załączniku I dyrektywy siedliskowej: żywej buczyny (9130) oraz javorzyny (9180) ze stanowiskami jęczynika zwyczajnego, które odkryto w 2003 roku na północno-wschodnich zboczach. Jęczynik jest rzadkim i zagrożonym gatunkiem paproci, a jego stanowisko na Lubogoszczy, obejmujące ok. 500 egzemplarzy, jest jednym z dwóch odkrytych w Beskidzie Wyspowym. Drugie znajduje się w Rezerwacie przyrody „Kostrza”. Buczyny zajmują sporą po-

Fragment szlaku czerwonego na Lubogoszcz

Widok ze szczytu Lubogoszczy

WARTO WIEDZIEĆ!

Lubogoszcz (968 m n.p.m.) – zalesione wzniesienie kształtem przypominające trapez, zbudowane na podłożu z utworów fliszu karpackiego płaszczowiny magurskiej. Szczytowe partie góry tworzą piaskowce gruboławicowe, łupki i margle, a zbocza poprzecinane są jarami potoków. Wznosi się pomiędzy dolinami Mszanki i Kasinki. Grzbiet Lubogoszczy posiada jeszcze dwa wierzchołki – Zapadli-sko i Lubogoszcz Zachodnia. Na głównym szczycie znajduje się metalowy krzyż postawiony w 2010 r., będący kopią krzyża z włoskich Dolomitów. Kiedyś szczyt pokryty był halami pasterskimi, obecnie jest w całości porośnięty lasem.

Przez Lubogoszcz przebiegają **piesze szlaki turystyczne**: czerwony, zielony i czarny. Najdłuższy jest szlak czerwony, prowadzący z Kasiny Wielkiej do Mszany Dolnej.

Na zachodnich stokach Lubogoszczy znajduje się **przyrodnicza ścieżka edukacyjna** oznaczona żółtymi trójkątami. Początkiem 2-kilometrowej trasy jest **Baza Szkoleniowo-Wypoczynkowa „Lubogoszcz”**. Na szlaku znajduje się 10 przystanków poprowadzonych przez las jodłowy, rumowiska piaskowca, małe wodospady i wychodnie skalne.

Drzewostan Lubogoszczy jest tak cenny, że służby leśne zbierają szyszki i nasiona drzew w celu umieszczenia ich w centralnym banku nasion.

Według podań miejscowej ludności na stokach Lubogoszczy jest 99 źródełek. Odnaleźć można także dwa niewielkich rozmiarów stawki. Jeden z nich powstał w niszy osuwiskowej. Znajduje się obok Bazy Szkoleniowo-Wypoczynkowej i nosi nazwę nadaną przez turystów - „**Zabie Oko**”. Drugi staw „**Morskie Oko**” zlokalizowany jest na północno-wschodnim zboczu góry. Niegdyś był dużym kąpieliskiem, a dzisiaj stanowi już tylko zarastającą młakę. Oprócz stawków na wzniesieniu znajdują się wody mineralne w postaci źródeł solankowych, jednak ich eksploatacja okazała się nieopłacalna.

wierzchnię obszaru – 16,19 ha. Jaworzyna stanowi tylko niewielką część obejmującą ok. 0,12 ha. Obszar w całości mieści się w obrębie Południowomałopolskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, a organem zarządzającym jest Nadleśnictwo Limanowa.

Na terenie „Lubogoszczy” występują dwa gatunki znajdujące się w art. 4 dyrektywy ptasiej i załączniku II dyrektywy siedliskowej. Pierwszym z nich jest kumak górski (*Bombina variegata*), drugim traszka karpacka (*Triturus*

montandoni). Obydwa gatunki należą do grupy płazów i są typem osiadłym.

Podstawowym zagrożeniem dla obszaru „Lubogoszcz” jest proces wysychania zbiorników wodnych, które są siedliskami dla traszek i kumaków. W związku z tym pożądanym są wszystkie rodzaje prac leśnych wymagających użycia ciężkiego sprzętu, który pozostawia w drogach koleiny ważne dla tych płazów.

ŁĄKI KOŁO KASINY WIELKIEJ

PLH120082

wschodnich stokach Czarnego Działu oraz w kierunku północnym od drogi z Kasiny Wielkiej na przełęcz Gruszowiec. Każdy z kompleksów znajduje się w otoczeniu lasu i gruntów rolnych. Pokrycie lasami iglastymi wynosi 37,15%, natomiast ekstensywne uprawy zbóż (w tym z zastosowaniem ugorowania w płodozmianie) obejmują 62,85% powierzchni. Obszar „Łąki koło Kasiny Wielkiej” zawarty jest w Południowomałopolskim Obszarze Chronionego Krajobrazu (84,14% pokrycia). Poważnym zagrożeniem dla obszaru może być ograniczenie ekstensywnej gospodarki pasterskiej, co spowoduje postępujący proces zarastania łąk. Również obniżenie poziomu wód mogłoby przynieść negatywne skutki, skutkując degradacją wilgotnych łąk.

data zatwierdzenia przez Komisję Europejską 10 stycznia 2011 r.

powierzchnia: 24,36 ha

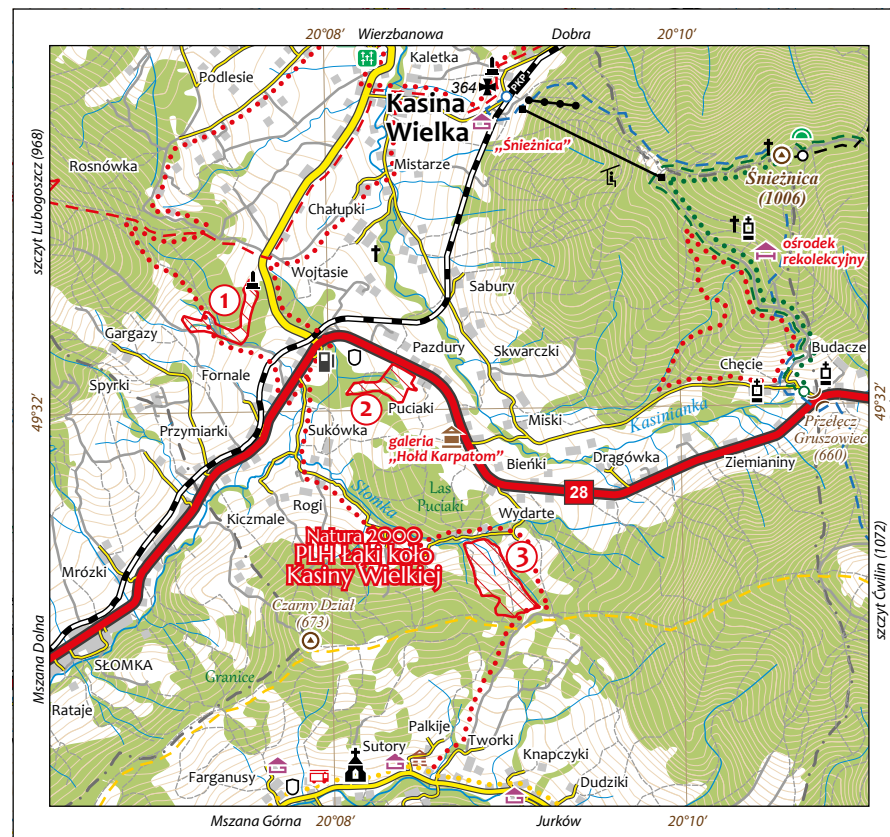
obszar administracyjny: powiat limanowski

poł. geograficzne: Beskid Wyspowy,

typ obszaru: specjalny obszar ochrony siedlisk

Obszar „Łąki koło Kasiny Wielkiej” znajduje się w całości na terenie powiatu limanowskiego i zajmuje powierzchnię 24,36 ha. Położony jest w granicach gminy wiejskiej Mszana Dolna. W 2011 roku został zatwierdzony przez Komisję Europejską i przyporządkowano mu kod PLH120082. Nadzór nad obszarem sprawuje Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Krakowie.

W obrębie obszaru występują dwa typy siedlisk wymienione w załączniku I dyrektywy siedliskowej. Są nimi: zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (kod 6410 – *Molinion*), które obejmują zdecydowaną większą część obszaru, bo aż 14 ha powierzchni oraz niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (kod 6510 - *Arrhenatherion elatioris*) zajmujące ok. 5,7 ha. Razem tworzą trzy niewielkie kompleksy łąk w Beskidzie Wyspowym. Zlokalizowane są pomiędzy Kasiną Wielką, a Mszaną Dolną, na wschodnich zboczach Lubogoszcy, na

Łąki koło Kasiny Wielkiej

Natura 2000

UROCZYSKO ŁOPIEŃ

PLH120078

Ostaniec nieopodal wejścia do Jaskini Zbójcekiej

data zatwierdzenia przez Komisję Europejską: 10 stycznia 2011 r.

powierzchnia: 44,63 ha

obszar administracyjny: powiat limanowski

poł. geograficzne: Beskid Wyspowy, Góra Łopień

typ obszaru: specjalny obszar ochrony siedlisk

Cały obszar specjalnej ochrony siedlisk „Uroczysko Łopień” znajduje się na terenie powiatu limanowskiego w gminie Dobra. Początkowo obszar zajmował 27,6 ha, jednak w wyniku korekty granic i powiększenia obszaru jego powierzchnia została poszerzona do 44,63 ha. Wówczas miała miejsce także zmiana nazwy z „Grota Zbójnicka na Łopieniu” na „Uroczysko Łopień”. Projekt obszaru został zatwierdzony decyzją Komisji Europejskiej 10 stycznia 2011 r. jako obszar mający znaczenie dla Wspólnoty. Nadzór nad funkcjonowaniem obszaru sprawuje Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Krakowie. Geograficznie obszar znajduje się w Beskidzie Wyspowym, na północnym stoku góry Łopień. Główna część obszaru usytuowana jest w górnej partii osuwiska. „Uroczysko Łopień” całą swą powierzchnią znajduje się w Południowomałopolskim Obszarze Chronionego Krajobrazu.

Obszar „Uroczysko Łopień” składa się zasadniczo z dwóch części. Pierwsza z nich obejmuje Jaskinię Zbójceką (Grota Zbójceką) oraz siedliska występujące na jej terenie. Jaskinia ma głębokość 19 metrów, długość 400 metrów i szerokość dochodzącą do 40 metrów. Posiada liczne korytarze i komory tworzące razem labirynt. Obiekt jest doskonałym miejscem dla zimowych kryjówek różnych gatunków nietoperzy. Niemalże cała populacja podkowca małego

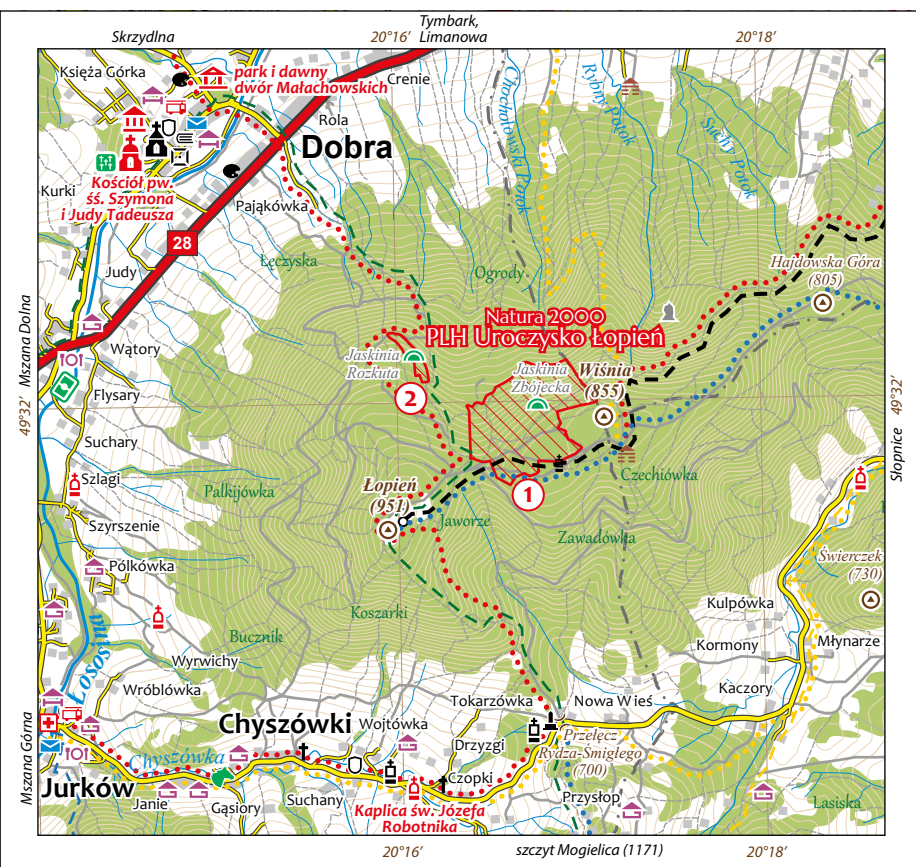
z terenu Beskidu Wyspowego hibernuje właśnie w tej jaskini. Bardzo cennym gatunkiem spędzającym tu zimę jest także nocek orzęsiony oraz nocek Bechsteina, którego populacja w jaskini jest największą w całym kraju. Najwięcej nietoperzy spędza zimę w salach Janosika i Rumcajsa, co jest widoczne po sporej obecności guana. Drugi obszar obejmuje jaskinie: Czarczi Dół, Wietrzna Dziura, Jaskinia Złotopieńska oraz pobliski pas skałek. W nich również bytują nietoperze, zarówno w okresie zimowym, jak i letnim. Wszystkie jaskinie mają charakter pseudokrasowy w typie szparowo-blokowiskowym. Powstały w wyniku poszerzenia się szczelin między blokami skalnymi. Podłoże obszaru stanowią gruboziarniste piaskowce magurskie. Na terenie obszaru „Uroczysko Łopień” znajduje się także cenny fragment torfowiska wysokiego z roszką okrągłolistną, które jest bardzo rzadko spotykane w Beskidach (zaledwie kilka stanowisk).

Największe zagrożenia dla jaskiń płyną z zewnątrz i mogą to być akty wandalizmu przejawiające się m.in. zaśmiecaniem terenu, niszczeniem szaty naciekowej, paleniem ognisk powodujących zmianę mikroklimatu jaskini. Właściwe dbanie o stan jaskiń wymaga okresowego sprzątnięcia i regulowania wejść. Problemem jest także nielegalna penetracja jaskiń, która zakłóca hibernację nietoperzy i może

przyczynić się do spadku ich liczebności oraz biwakowanie w jaskiniach wpływające negatywnie na mikroklimat. Zagrożeniem może być również wycinka drzew w pobliżu jaskiń, które są bardzo ważne dla migrujących i żerujących nietoperzy. Dla siedlisk leśnych obowiązuje plan urządzenia lasu, który należy stopniowo realizować. Z kolei torfowiska są narażone na odpływ wody skutkujący przesuszeniem terenu i zanikiem cennych gatunków mchów.

Hala Myconiówka na Łopieniu

WARTO WIEDZIEĆ!

Łopień (961 m n.p.m.) – masyw górski w Beskidzie Wyspowym, w którym wyodrębnia się trzy szczyty: Łopień, Łopień Środkowy i Łopień Wschodni. Przełęcz Rydza-Śmigłego oddziela go od najwyższego szczytu Beskidu Wyspowego – Mogielicy. Na prawie całkowicie zalesionych zboczach wzniesienia występują liczne potoki, źródła i wodospady. Administracyjnie należy do 6 miejscowości: Dobra, Podłopień, Tymbark, Słopnice, Chyszówki, Jurków. W górnych partiach wzniesienia znajdują się widokowe polany, będące pozostałością po ogromnej niegdyś hali pasterskiej.

Na szczyt Łopienia prowadzą dwa **piesze szlaki turystyczne** – **zielony** i **czarny**. Pierwszym z nich można dojść od strony północnej, czyli z miejscowości Dobra lub od południa – z Przełęczy Rydza-Śmigłego. Pierwsza trasa liczy niecałe 4 kilometry i potrzeba około 1 h 45 min na jej przejście. Suma podejść na szlaku wynosi 465 metrów. Z Przełęczy trasa jest zdecydowanie krótsza – 2 km. Czas wymagany na pokonanie odcinka to niecała godzina (suma podejść : 258 m). Szlak czarny prowadzi z centrum m. Tymbark i ma długość 8 km. Na przejście trasy potrzeba 3 godzin. Suma podejść wynosi 609 metrów.

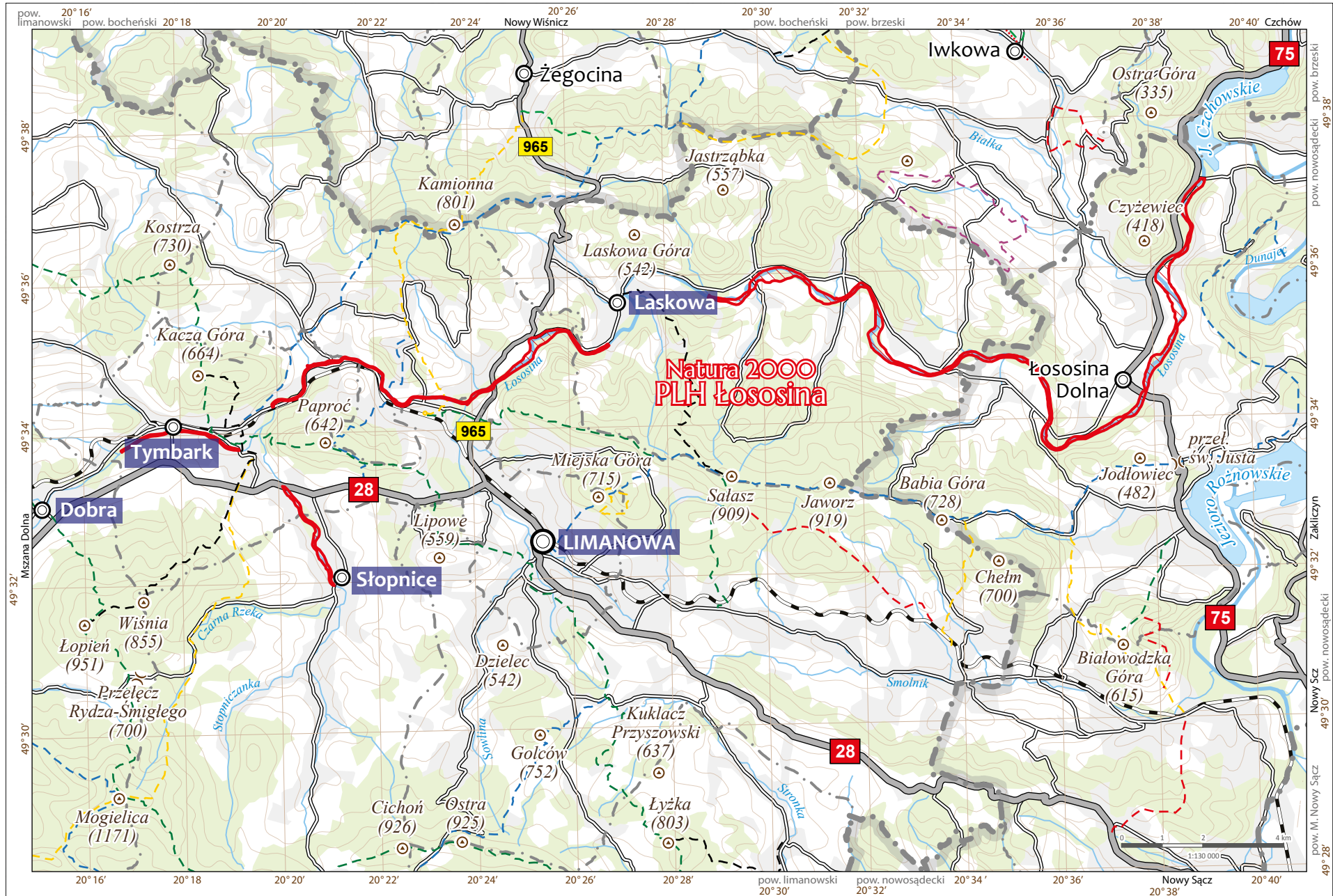
Wejście do Jaskini Zbójckiej

Omszałe głazy przy Jaskini Zbójeckiej

Panorama Ćwilina, Lubogoszczy i Śnieżnicy z Łopienia

Koryto Łososiny

Natura 2000

ŁOSOSINA

PLH120087

Specjalny obszar ochrony siedlisk „Łososina” stanowi przykład obszaru rzeczno-geologicznego. Rozciąga się na terenie dwóch powiatów: limanowskiego i nowosądeckiego w województwie małopolskim. Geograficznie obszar należy do Beskidu Wyspowego i Pogórza Rożnowskiego. Powierzchnia obszaru znajdująca się w obrębie powiatu limanowskiego obejmuje 215,4 ha, a zatem zdecydowaną część obszaru. W tym powiecie „Łososina” leży w obrębie gmin: Słopnice, Limanowa (w.), miasto Limanowa, Laskowa, Tymbark. Na terenie powiatu nowosądeckiego obszar znajduje się w granicach gminy Łososina Dolna. Komisja Europejska zatwierdziła go jako mający znaczenie dla Wspólnoty decyzją z 10 stycznia 2011 roku. Obszar pokrywa się z krajową formą ochrony przyrody – Południowomałopolskim Obszarem Chronionego Krajobrazu (pokrycie 84,71%).

Obszar obejmuje rzekę Łososinę – od ujścia potoku do mostu w Łososinie, a także dolną część potoku Słopniczanka. Obszar został powołany głównie dla ochrony trzech typów siedlisk: nadrzecznej olszyny górskiej z domieszką wierzby kruchej i białej oraz topoli czarnej, roślinności na kamieńcach górskich potoków oraz zarośli wierzby siwej na kamieńcach i żwirowiskach. Ochronie

podlega również brzanka – rzadki gatunek ryby. Cennymi gatunkami w tym rejonie są także: kumak górski, bóbr europejski i wydra europejska, które nie są przedmiotem ochrony ze względu na niewielką populację. Inne ryby występujące na terenie obszaru „Łososina” to: piekielnica, świnka pospolita, głowacz przegopłety, pstrąg potokowy, śliz, strzebla potokowa, lipień, kleń. Na terenie obszaru prowadzone są zabiegi restytucji łososia. W wyniku migracji koryta rzeki obszar „Łososina” w niektórych miejscach wybiega poza wyznaczone granice.

Najpoważniejszymi zagrożeniami dla obszaru są:

- młody drzewostan i brak martwego drewna,
- pozyskiwanie żwiru rzeczno-geologicznego skutkujące zanikiem kamienistych tarlisk ryb,
- zanieczyszczenia wód pochodzące z gospodarstw domowych,
- znaczne obniżenie poziomu koryta rzeki,
- ochrona przeciwpowodziowa,
- prace wykonywane w korycie rzeki oraz zabudowa terenów zalewowych,
- obce gatunki inwazyjne,
- działalność człowieka związana z urbanizacją, przemysłem.

data zatwierdzenia przez KE	10 stycznia 2011 r.
powierzchnia:	345,39 ha
obszar administracyjny:	powiaty limanowski i nowosądecki
poł. geograficzne:	Beskid Wyspowy i Pogórze Rożnowskie
typ obszaru:	specjalny obszar ochrony siedlisk

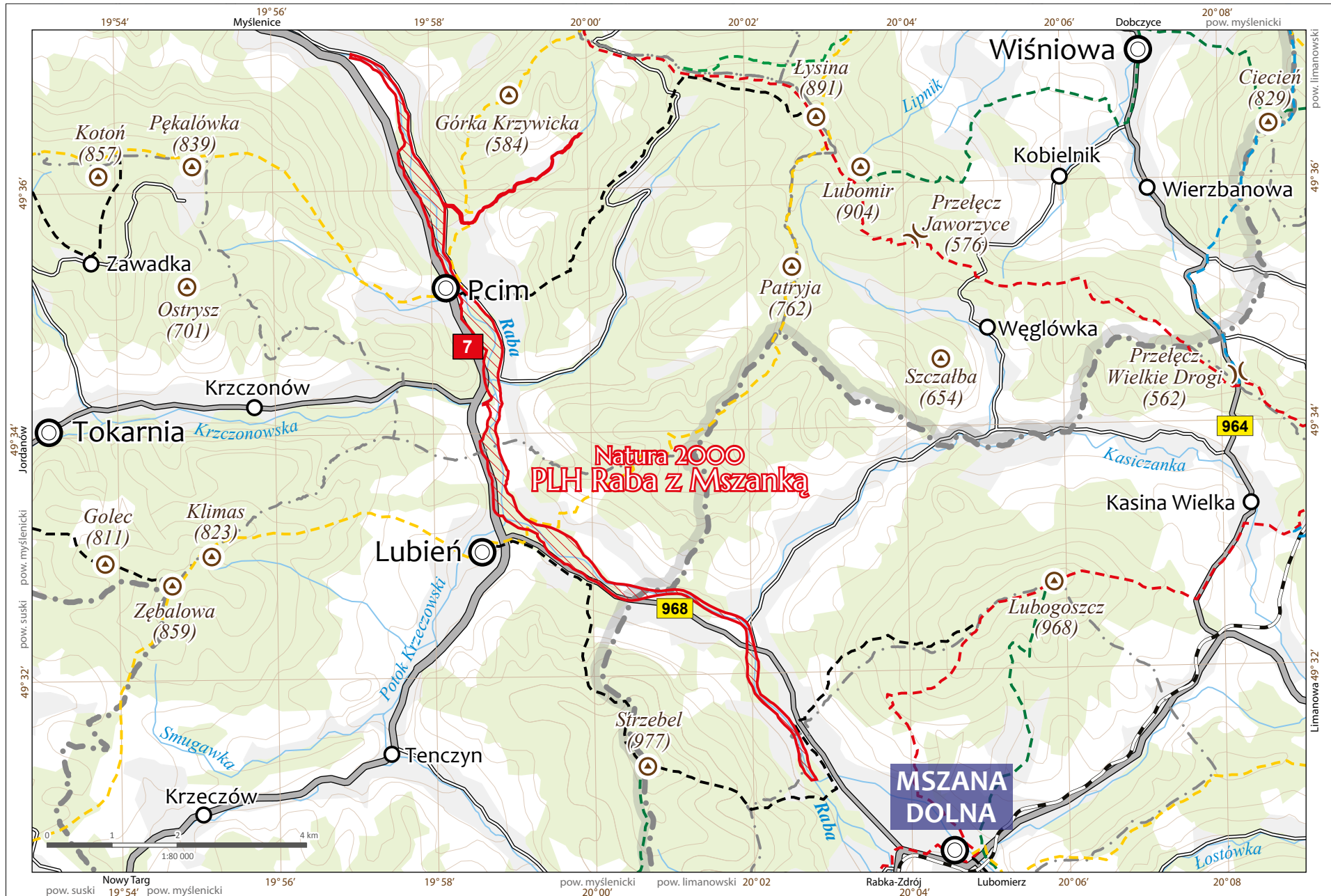
Nawłoc późna

Niecierpek gruczołowaty

Kolczurka kłapowana

Rwący nurt Raby w Kasince Małej

Natura 2000

RABA Z MSZANKĄ

PLH120093

Obszar Natura 2000 „Raba z Mszanką” utworzony został na obszarze dwóch powiatów: limanowskiego (gmina i miasto Mszana Dolna) i myślenickiego (gminy Lubień i Pcim). Łączna powierzchnia obszaru wynosi 249,27 ha, z czego tylko niewielka część znajduje się w powiecie limanowskim (39,7 ha). Obszar został zatwierdzony decyzją Komisji Europejskiej z dnia 10 stycznia 2011 roku. Nadzór sprawuje Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Krakowie. Obszar pokrywa się w ok. 41% z Południowomałopolskim Obszarem Chronionego Krajobrazu.

Obszar „Raba z Mszanką” jest typem obszaru rzeczno-górskiego. Został utworzony dla ochrony siedlisk zarośli wierzby siwej na kamieńcach i żwirowiskach górskich potoków (*Salix Myricarictum*) oraz kilku gatunków ryb.

Obszar „Raba z Mszanką” obejmuje: rzekę Rabę od ujścia potoku Mszanka do mostu w miejscowości Stróża Mądrowo, potok Krzczonówka od zapory przeciwrumowiskowej w Krzczonowie do ujścia do Raby, potok Krzywiczanka od mostu w Kośmicach do ujścia do Raby. Dno Raby na tym obszarze ma charakter żwirowy. Specyficznymi cechami są kamieńce i zmienne koryta rzeki. Występują tutaj trzy gatunki ryb z załącznika II dyrekty-

wy siedliskowej: brzana peloponeska (*Barbus peloponnesius*), głowacz białopłetwy (*Cottus gobio*) oraz minóg strumieniowy (*Lampetra planeri*). Ponadto w wodach żyją: pstrąg potokowy, lipień, brzanka, kleń, jelec, świnka, śliz, strzebla potokowa, głowacz pręgopłetwy. Populacja głowacza białopłetwego ciągle się zmniejsza, co świadczy o zanieczyszczeniu wód i innych niekorzystnych zmianach zachodzących w rzece.

Największymi zagrożeniami na obszarze „Raba z Mszanką” są z pewnością:

- wydobywanie piasku i żwiru, powodujące zanik kamienistych tarlisk ryb,
- gospodarka energetyczno-wodna, w wyniku której następuje fragmentacja rzeki, zaburzenie ekosystemu wodnego oraz dostawanie się ryb do turbin wodnych,
- ochrona przeciwpowodziowa, która przejawia się np. zwężaniem koryta rzeki wskutek umacniania brzegów,
- zanieczyszczenia komunalne,
- zasypywanie, melioracje, osuszanie,
- regulacja lub zmiana koryta rzeki,
- działalność człowieka,
- wędkarstwo, kłusownictwo, trucie ryb,
- modyfikowanie funkcjonowania wód.

data zatwierdzenia przez KE	10 stycznia 2011 r.
powierzchnia:	249,27 ha
obszar administracyjny:	powiaty limanowski i myślenicki
poł. geograficzne:	Beskid Wyspowy
typ obszaru:	specjalny obszar ochrony siedlisk

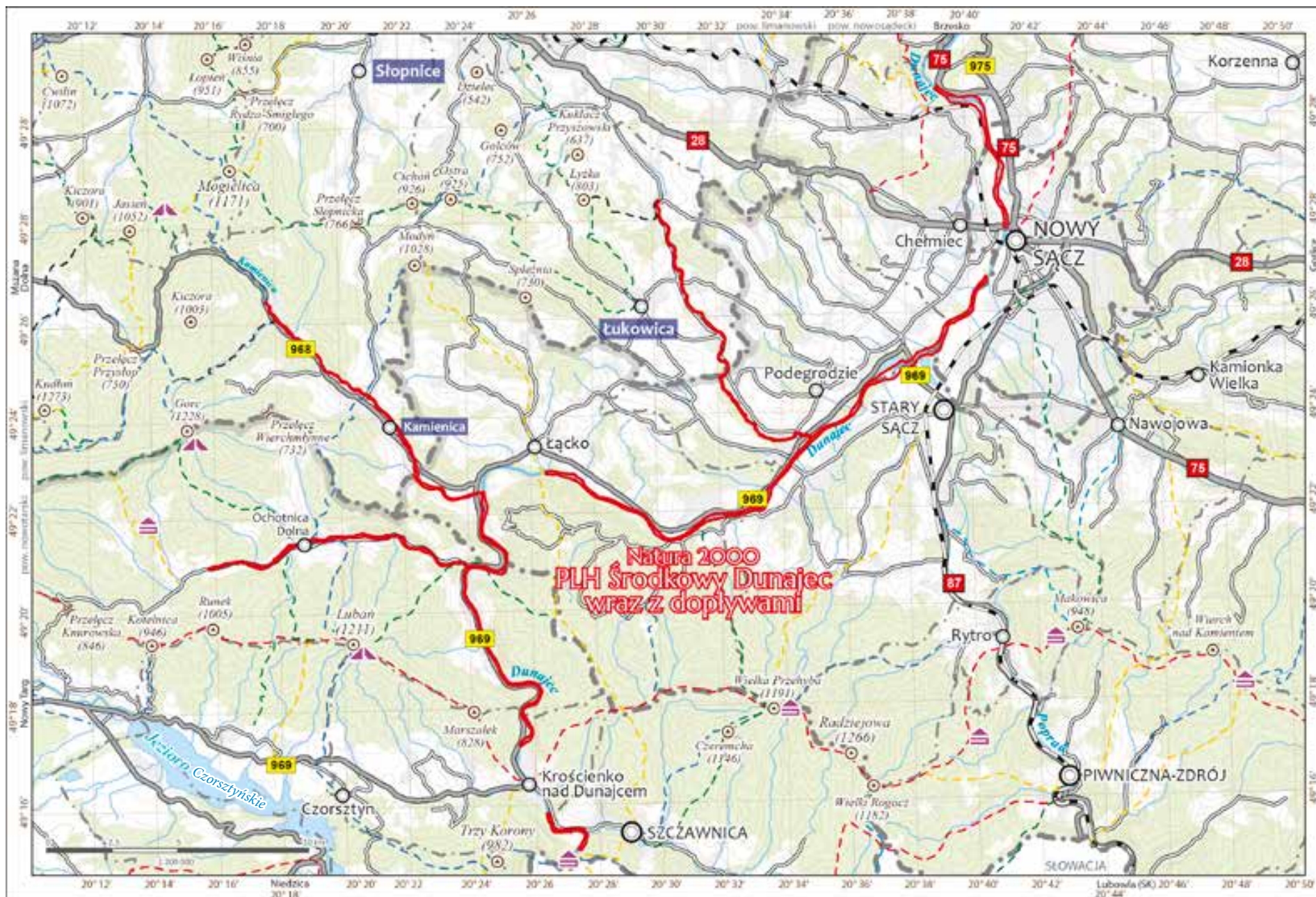

Koryto Raby w Kasince Małej

Mszanka w okolicy ujścia do Raby, w tle masyw Szczebła

Wodospad „Spad”

Natura 2000

ŚRODKOWY DUNAJEC

Z DOPŁYWAMI

PLH120088

Obszar „Środkowy Dunajec z dopływami” stanowi przykład siedliskowego obszaru o charakterze rzeczny. Jego terytorium zostało wyznaczone w czterech powiatach: nowosądeckim (gminy Chełmiec, Łącko, Podegrodzie, Stary Sącz), nowotarskim (gminy Szczawnica, Krościenko nad Dunajcem, Ochotnica Dolna), limanowskim (gmina Łukowica, Kamienica) i w mieście powiatowym Nowy Sącz. Obszar zajmuje powierzchnię 755,83 ha. Tylko niewielka część znajduje się w granicach powiatu limanowskiego. Obszar został zatwierdzony przez Komisję Europejską 10 stycznia 2011 r. Bezpośredni nadzór nad nim sprawuje Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Krakowie.

„Środkowy Dunajec z dopływami” obejmuje: rzekę Dunajec – od północnej granicy ostoi „Pieniny” do ujścia lewo-brzeżnego dopływu Smolnik, dolną część potoku Ochotnica – od mostu w Ochotnicy Górnej do ujścia do Dunajca, dolną część potoku Kamienica Gorczańska (Łącko) – od mostu w Szczawie do mostu w miejscowości Zabrzeż (przy trasie Krościenko-Stary Sącz), dolną część potoku Słomka – od mostu w Przyszowej do ujścia do Dunajca.

Rzeka płynie wzdłuż drogi krajowej relacji Szczawnica – Nowy Sącz. W korycie znajdują się pojedyncze głazy, kamie-

nie, żwir, a czasem piasek. W obrębie obszaru na Dunajcu nie ma żadnych przegród utrudniających swobodną wędrówkę rydom. Dopływami Dunajca są podgórskie potoki z przeważnie kamienistymi lub żwirowymi korytami, które są bardzo cenne ze względu na tarliska.

„Środkowy Dunajec z dopływami” jest ostoją dla wielu gatunków ryb. Obecnie w wodach obszaru żyje około 19 gatunków ryb, m.in. pstrąg potokowy, lipień, świnka, brzana, brzanka, kleń, jelec, certa, płoć, leszcz oraz ryby drapieżne: szczupak i okoń. Ochroną ex situ objęta jest na tym terenie głowacica.

Obszar „Środkowy Dunajec z dopływami” pokrywa się terytorium z dwoma innymi formami ochrony krajowej – Południowym Parkiem Krajobrazowym (2,83% pokrycia) oraz Południowomałopolskim Obszarem Chronionego Krajobrazu (pokrycie 97,17%).

Zagrożenia mogące pojawić się na obszarze:

- intensywna eksploatacja żwiru rzeczny
- ochrona przeciwpowodziowa,
- regulacja koryta rzeki,
- zwężanie koryta rzeki poprzez nadsypywanie brzegów,
- zanieczyszczenia komunalne oraz zaśmiecanie gruzem
- wycinanie lasów łęgowych

data zatwierdzenia przez KE	10 stycznia 2011 r.
powierzchnia:	755,83 ha
obszar administracyjny:	powiaty limanowski, nowosądecki, nowotarski i miasto Nowy Sącz
typ obszaru:	specjalny obszar ochrony siedlisk

Koryto Kamienicy Gorczyńskiej w Szczawie

Skaliste koryto Kamienicy Gorczańskiej
w Rzekach

Bocian czarny

Obszar siedliskowy „Tarnawka” znajduje się w gminie Jodłownik w powiecie limanowskim oraz w gminie Łapanów w powiecie bocheńskim. Zajmuje powierzchnię 139,95 ha, z czego tylko około 22 ha należą do powiatu limanowskiego. Został zatwierdzony przez Komisję Europejską 10 stycznia 2011 r.

Obszar „Tarnawka” obejmuje: dolną część doliny potoku Tarnawka – od mostu poniżej ujścia Rybskiego Potoku z miejscowości Szyk do ujścia do Stradomki w Boczowie, dolną część doliny potoku Przeginia – od miejscowości Rdzawa do ujścia do Tarnawki, lewobrzeżne dopływy potoku Przeginia, górną część doliny potoku Dopływ spod Dąbrowicy – od miejscowości Dąbrowica do Woli Grabskiej.

Ponadto do obszaru należą łąki i uprawy znajdujące się blisko brzegów oraz fragment masywu niskich gór. Koryto rzeki jest dobrze zachowane, ma liczne meandry, usypiska

Oznaczenie obszaru Natura 2000

Natura 2000

TARNAWKA

PLH120089

żwirowe, łąchy, skarpy, nawisy skalne, progi, starorzecza i oczka wodne. Brzegi porasta pionierska roślinność kamieńców, ziołorośla, zarośla wierzbowe i lasy łąkowe. Zbocza opadające do doliny rzeki porasta żyzna i kwaśna buczyna. Licznie pojawiają się obszary pasterskie i rolnicze. W niektórych miejscowościach koryto Tarnawki wyszło poza granice obszaru. Na całym obszarze występuje kilkanaście progów, mogących zaburzać swobodny przepływ ryb. Obszar „Tarnawka” pokrywa się z krajową formą ochrony przyrody – Obszarem Chronionego Krajobrazu Zachodniego Pogórza Wiśnickiego (ok. 89% pokrycia).

Obszar obejmuje cenne pod względem przyrodniczym stanowiska naturalnej buczyny, jędliny, łągów, polany górskie, tereny skaliste. Bytują tutaj liczne gatunki zwierząt: kumak górski, traszka karpacka, brzanka, głowacz białopełwy, piekielnica, świnka pospolita, jaszczurka zwinka, żaba jeziorkowa, żaba trawna, bóbr europejski i wydra europejska.

data zatwierdzenia przez KE	10 stycznia 2011 r.
powierzchnia:	139,95 ha
obszar administracyjny:	powiaty - limanowski i bocheński
poł. geograficzne:	Beskid Wyspowy, Pogórze Wiśnickie
typ obszaru:	specjalny obszar ochrony siedlisk

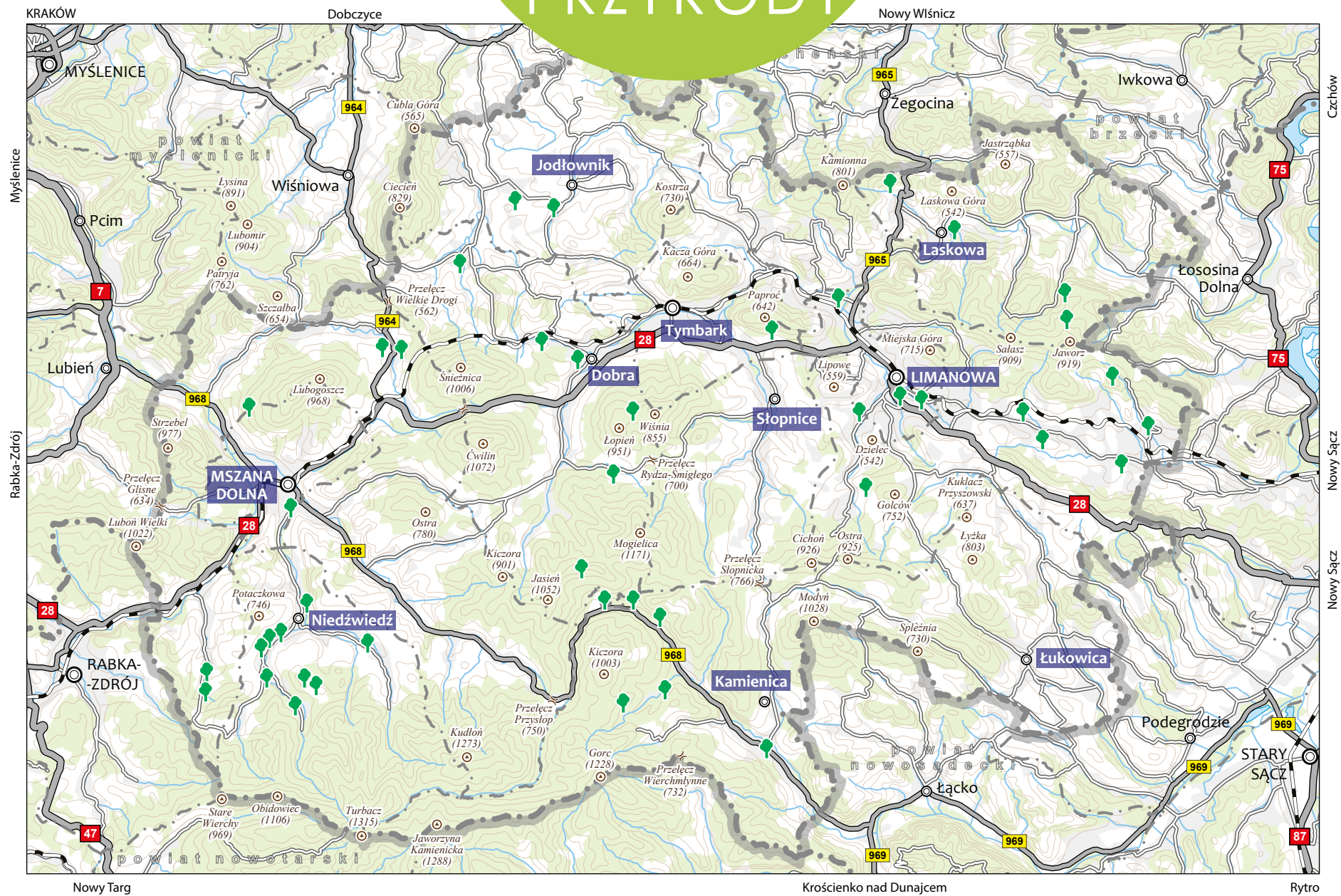

Na obszarze ostoi Natura 2000 „Tarnawka” występują bobry

Bocian czarny żerujący w wodach Przegini

POMNIKI PRZYRODY

Tablica przy wejściu na teren pomnika przyrody „Grotka Zbójnicka na Łopieniu”

POMNIKI PRZYRODY

Pomniki przyrody, czyli twory przyrody żywej i nieożywionej bądź ich skupiska, posiadają szczególną wartość przyrodniczą, naukową, kulturową, historyczną lub krajobrazową. Są to wyróżniające się wśród innych okazałe, leciwe drzewa, zabytkowe aleje drzew, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, skały, potężne głazy narzutowe, jary, jaskinie, wodospady, źródła, wywierzyska. Najczęstszymi pomnikami przyrody w Polsce są drzewa. Jeśli znajdują się na terenach niezabudowanych i nie stanowią zagrożenia, są chronione aż do samoistnego, całkowitego rozpadu.

Pomniki przyrody są ustanawiane lub znoszone w drodze uchwały rady gminy, jednak dopiero po konsultacji z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska. Uchwała powinna zawierać nazwę obiektu, jego lokalizację, cele ochrony, osobę nadzorującą, zakazy, ewentualnie wytyczne dotyczące ochrony czynnej. Kryteria, według których dokonuje się uznania (bądź nie) za pomnik przyrody określa w rozporządzeniu Minister Środowiska. Bierze przy tym pod uwagę wielkość, wiek, pokrój i znaczenie historyczne w przypadku przyrody żywej oraz znaczenie naukowe, estetyczne i krajobrazowe tworów przyrody nieożywionej. Pojedyncze pomniki przyrody znakowane są zielonymi, prostokątnymi tabliczkami, natomiast ich skupiska – czerwonymi.

Zgodnie z rejestrem pomników przyrody, aktualnym na dzień 1 sierpnia 2018 r. i prowadzonym przez Regionalną Dyрекcję

Ochrony Środowiska w Krakowie, na terenie powiatu limanowskiego znajdują się 64 pomniki przyrody, spośród których aż 56 stanowią drzewa bądź grupy drzew. Pozostałe pomniki to jaskinia na Łopieniu, rów rozpadlinowy, grzbiet osuwiskowy, dwa wodospady, dwa koryta potoków oraz ściana skalna.

Wśród drzew będących pomnikami przyrody największy udział stanowią lipy – ok. 50 drzew (w tym lipy drobnolistne i szerokolistne). Zdecydowanie mniej jest dębów, bo jedynie 24 okazy. Pozostałe gatunki drzew to: 6 buków, 4 kasztanowce, 2 cisy, 2 jesiony oraz tulipanowiec, jodła pospolita, wiąz górski i brzoza brodawkowata. Na terenie powiatu limanowskiego znajduje się także aleja jaworów. Najstarszymi pomnikami przyrody są: aleja drzew w Laskowej uznana za pomnik 7.03.1935 r. oraz grupa dwóch lip w Dobrej objęta ochroną 1.01.1936 r.

W gminie Dobra znajduje się 10 pomników przyrody. Są nimi: jaskinia na Łopieniu, osuwiskowy rów rozpadlinowy na północnym skłonie Mogielicy, osuwiskowy grzbiet na Krzystonowie, dwie pojedyncze lipy oraz dąb, grupy dwóch cisów, trzech dębów i dwóch lip oraz dąb szypułkowy „Szymon”. W gminie Jodłownik jest również 10 pomników przyrody. Są nimi drzewa – 9 pojedynczych dębów szypułkowych oraz grupa drzew złożona z kasztanowca, jesionu i tulipanowca. W gminie Kamienica oprócz drzew jest także wodospad „Spad” oraz fragment koryta potoku Głębień. Okazy drzew stanowią dwie lipy, jodła pospolita oraz drzewostan w parku pałacowym w Kamienicy. W gminie Laskowa są tylko 4 pomni-

ZAKAZY WYZNACZONE W CELU OCHRONY POMNIKÓW PRZYRODY:

Nie wolno między innymi:

- niszczyć, uszkadzać, przekształcać obiektu,
- wykonywać prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu (z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przed powodzią lub z budową, odbudową, remontem, utrzymaniem, naprawą urządzeń wodnych),
- uszkadzać i zanieczyszczać gleb,
- dokonywać zmian stosunków wodnych, chyba że zmiany te służą ochronie przyrody lub gospodarce rolnej, leśnej, wodnej, rybackiej,
- zasypywać, przekształcać, likwidować naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy, terenów wodno-błotnych,
- wylewać gnojowicy w innych celach niż nawożenie użytkowanych gruntów rolnych,
- zmieniać sposobu użytkowania ziemi,
- wydobywać skały, torfu, skamieniałości, minerałów, bursztynu,
- zabijać zwierząt, niszczyć nor, legowisk oraz tarlisk i złożonej ikry (poza amatorskim połowem ryb i prowadzeniem racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej, rybackiej, łowieckiej),
- zbierać, niszczyć roślin i grzybów w miejscach ochrony ich stanowisk i siedlisk,
- umieszczać tablic reklamowych.

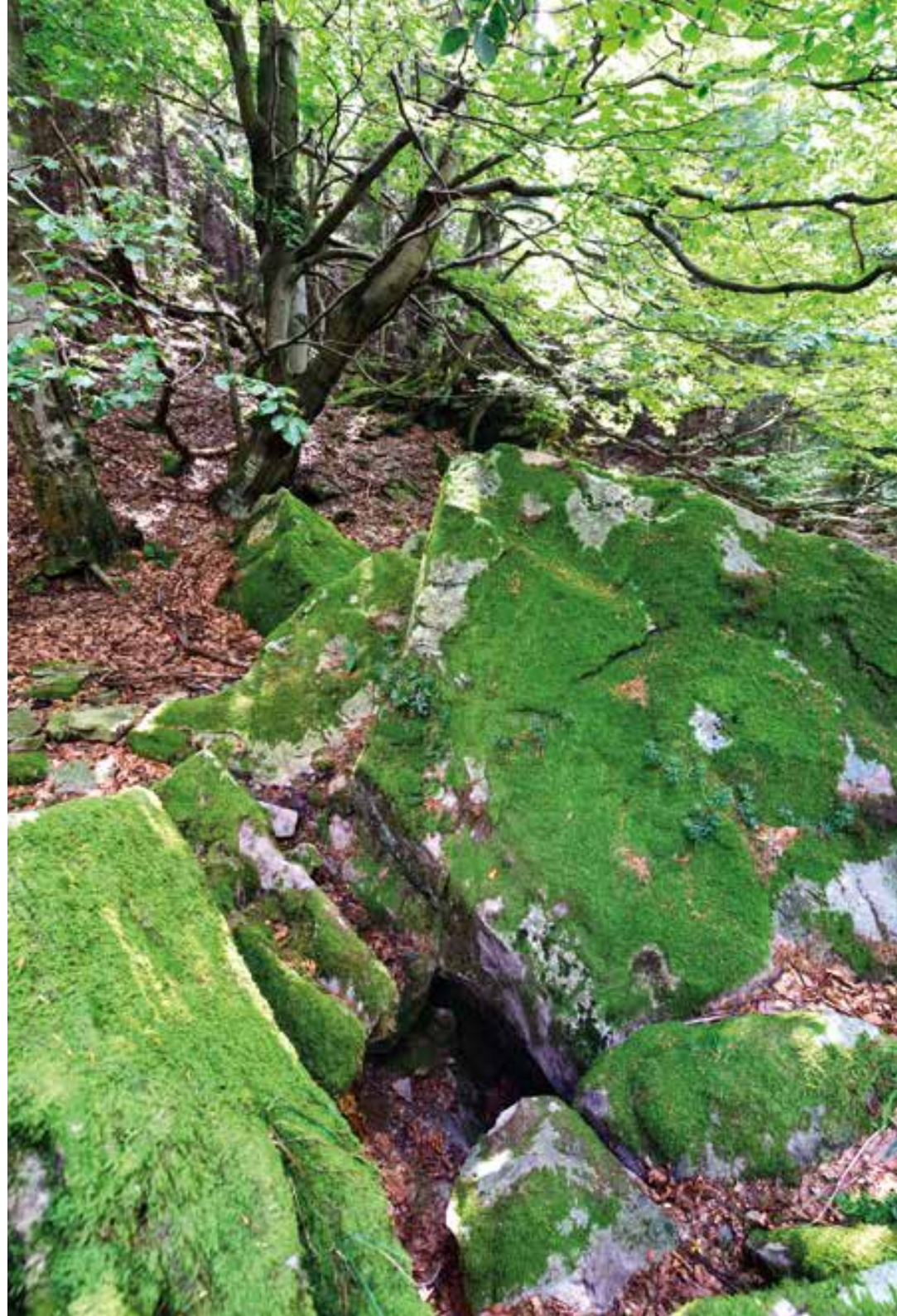

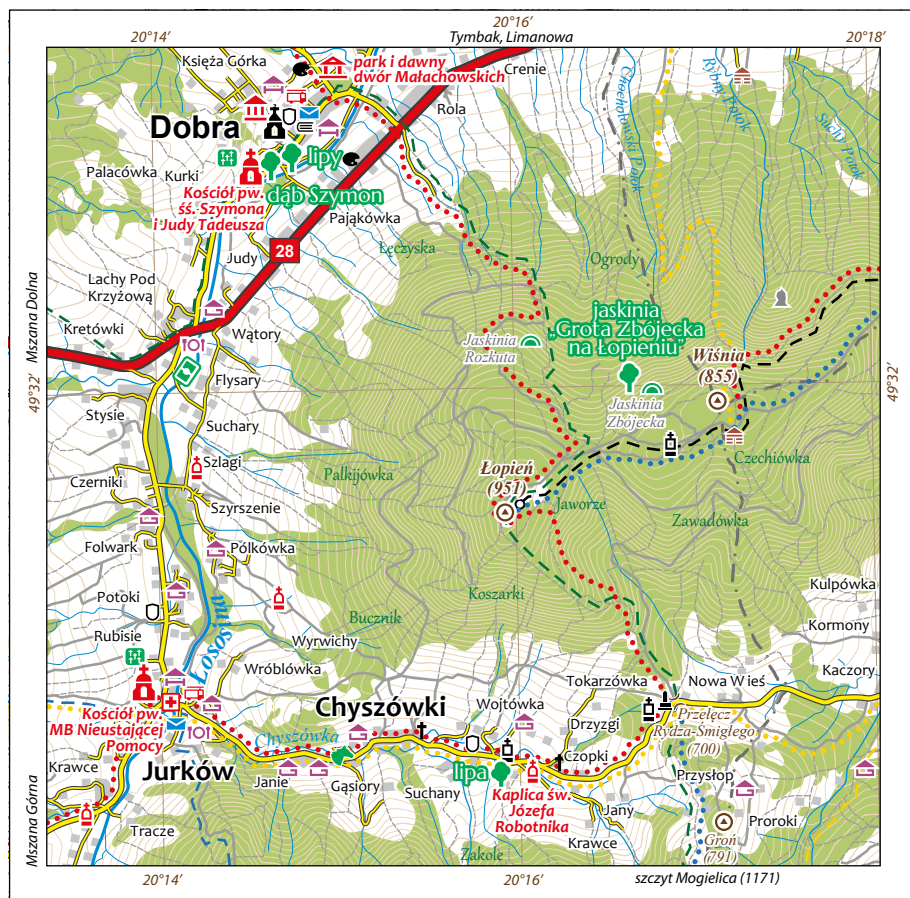
Lipy w otoczeniu kościoła w Dobrej (nr rejestru 120703-001)

ki przyrody: lipa, buk, grupa trzech buków oraz aleja przy drodze dojazdowej do dworu w Laskowej. W mieście Limanowa najczęściej okazów drzew stanowią lipy. Są tutaj pojedyncze okazy lipy drobnolistnej i szerokolistej oraz dwie grupy drzew. Ponadto za pomnik przyrody uznany jest również wiąz górski oraz dąb szypułkowy. W gminie wiejskiej Limanowa jest 7 pomników przyrody: dwa pojedyncze dęby szypułkowe, grupa pięciu lip, pojedyncza lipa, dąb, grupa czterech lip i dębu, pojedynczy buk pospolity. W Mszanie Dolnej znajduje się grupa dwóch dębów oraz zespół drzew parkowych, natomiast w gminie wiejskiej – lipa, buk pospolity oraz trzy grupy drzew (w tym dwie złożone z lip oraz jedna z ośmiu lip, trzech kasztanowców i jednego jesionu). W gminie Niedźwiedź pomnikami przyrody są drzewa oraz koryto potoku Konina, ściana skalna i wodospad. Okazami drzew są głównie lipy, ale także brzoza brodawkowata oraz grupa drzew w parku dworskim, aleja jaworów (Aleja Orkana) i aleja drzew w Porębie Wielkiej. W gminie Tymbark jest tylko jeden pomnik przyrody – dąb szypułkowy „Jan”.

Warto nadmienić, że pomnikowe drzewa są specyficznymi obiektami łączącymi walory kulturowe i przyrodnicze. Mają one ograniczoną trwałość, nawet jeżeli maksymalna długość ich życia kilkakrotnie przekracza długość życia ludzkiego. Śmierć drzewa, w tym śmierć pomnika przyrody, jest naturalnym zdarzeniem przyrodniczym. Co więcej, ekolodzy twierdzą, że „drzewo po śmierci jest bardziej żywe niż za życia”, bo jego rozkładające się drewno jest siedliskiem niezwykle specyficznej i unikatowej fauny i flory. Obecność w krajobrazie, oprócz żywych starych drzew, także drzew zamierających i martwych, jest jedynym sposobem zapewnienia obecności gatunków związanych z takimi środowiskami. Proponujemy Państwu poznanie tych wyjątkowych pomników – drzew i nie tylko.

Wybrane pomniki przyrody prezentujemy na kilkunastu kolejnych stronach atlasu.

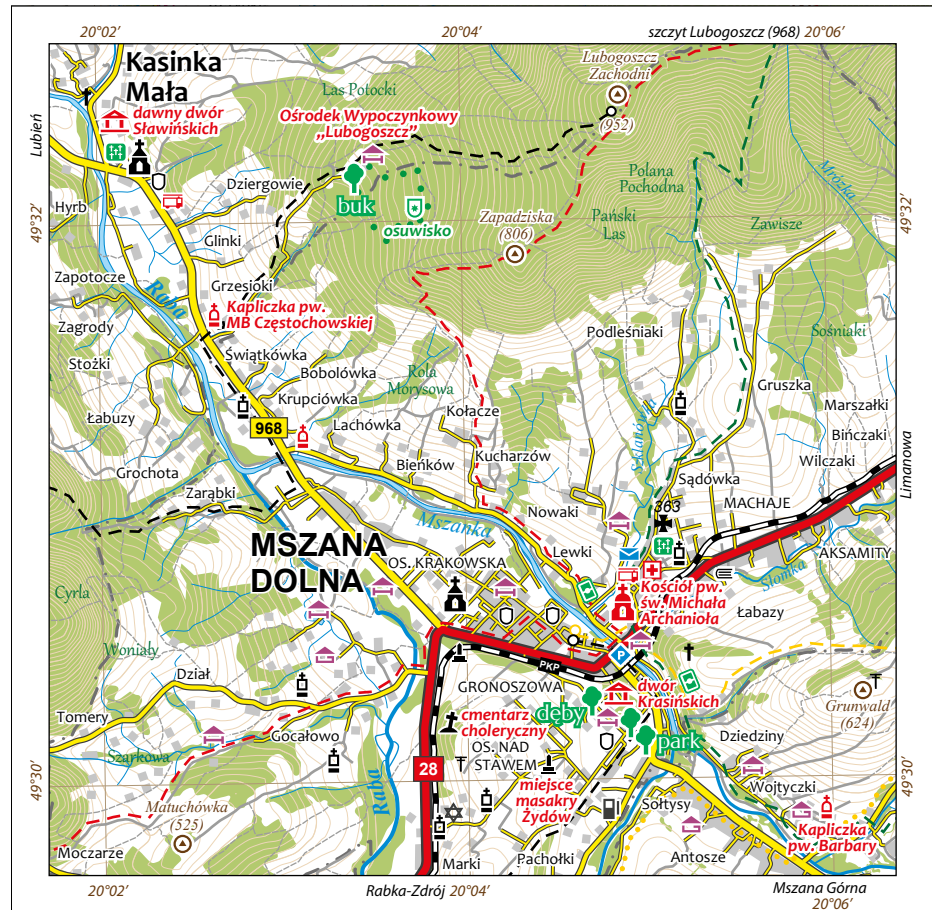

Jaskinia „Grota Zbójcka na Łopieniu” zlokalizowana w górnej partii góry Łopień, w najwyższej części północnego zbocza, drugiego od zachodu wierzchołka tej góry (nr rejestru 120703-008)

Lipa w Chyszówkach (nr rejestru 120703-005)

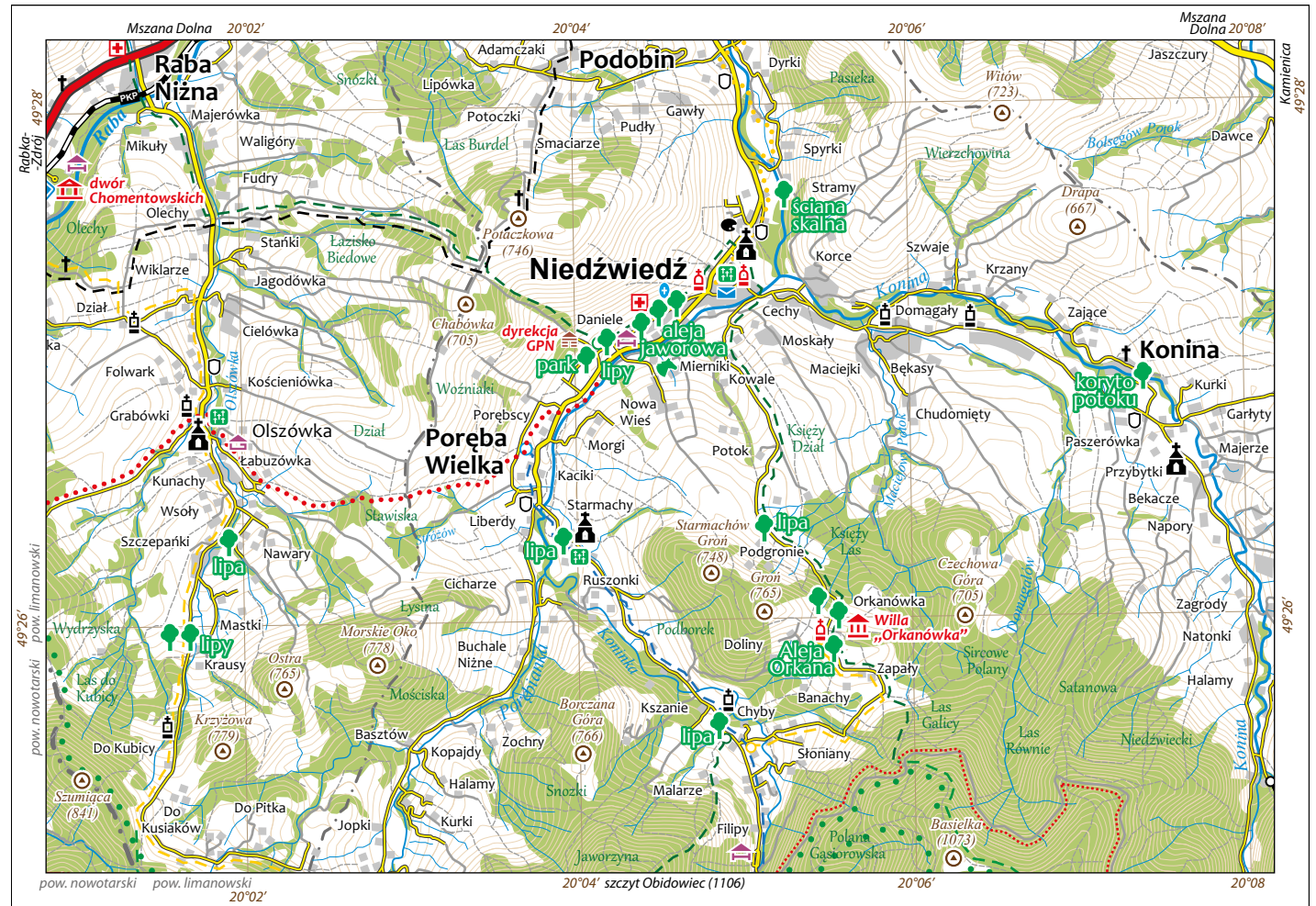

Zespół drzew parkowych przy Młodzieżowym Zakładzie Wychowawczym w Mszanie Dolnej (nr rejestru 120702-003)

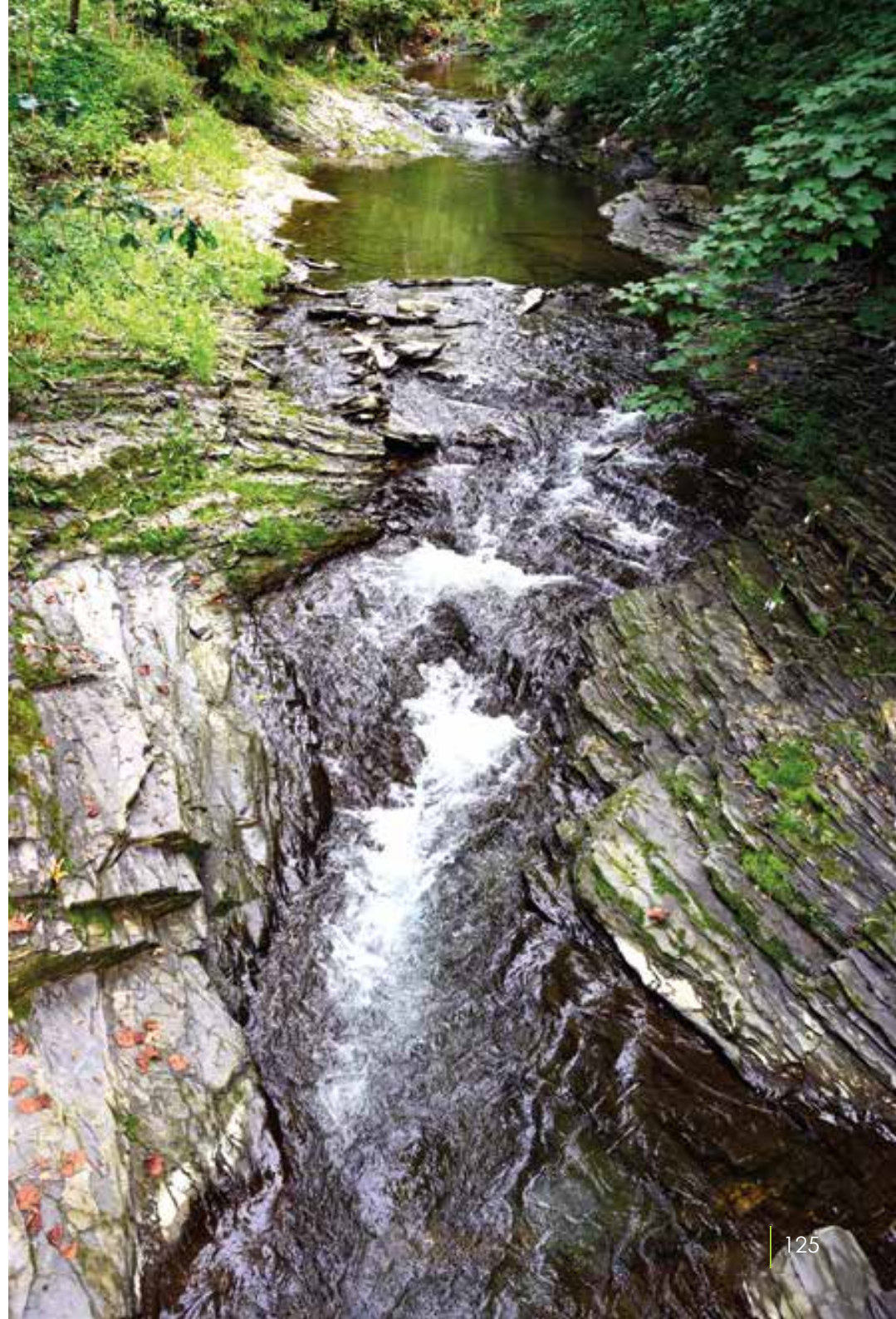
Lipa w otoczeniu kościoła w Łososinie Górnej
(nr rejestru 120701-002)

Lipa szerokolistna w Porebie Wielkiej w przysiółku Koninki koło kapliczki na podmurowaniu, po lewej stronie drogi do leśniczówki (nr rejestru 120710-006)

Koryto potoku Konina (nr rejestru 120710-010)

Grupy drzew w parku dworskim w Porębie Wielkiej
(nr rejestru 120710-005)

Lipa szerokolistna w Porębie Wielkiej
(nr rejestru 120710-002)

Aleja jaworów (Aleja Orkana) w Porębie Wielkiej
(nr rejestru 120710-008)

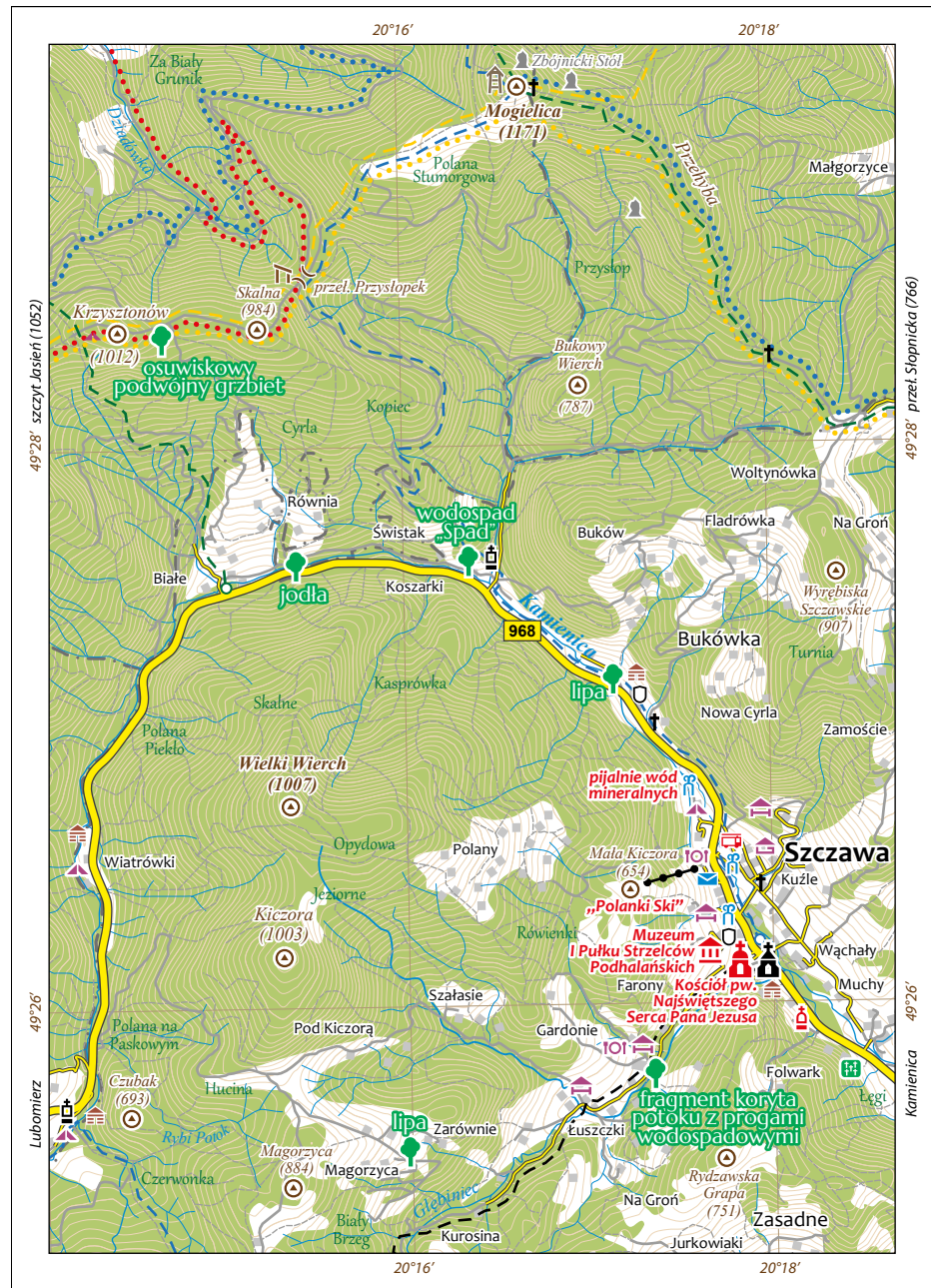
Orkanówka w Porębie Wielkiej

Wodospad „Spad” na Kaminicy w Szczawie (nr rejestru 120705-004)

Fragment koryta potoku Głębień z progami wodospadowymi, zlokalizowany w Szczawie - przysiółek Łuszczki (nr rejestru 120705-006)

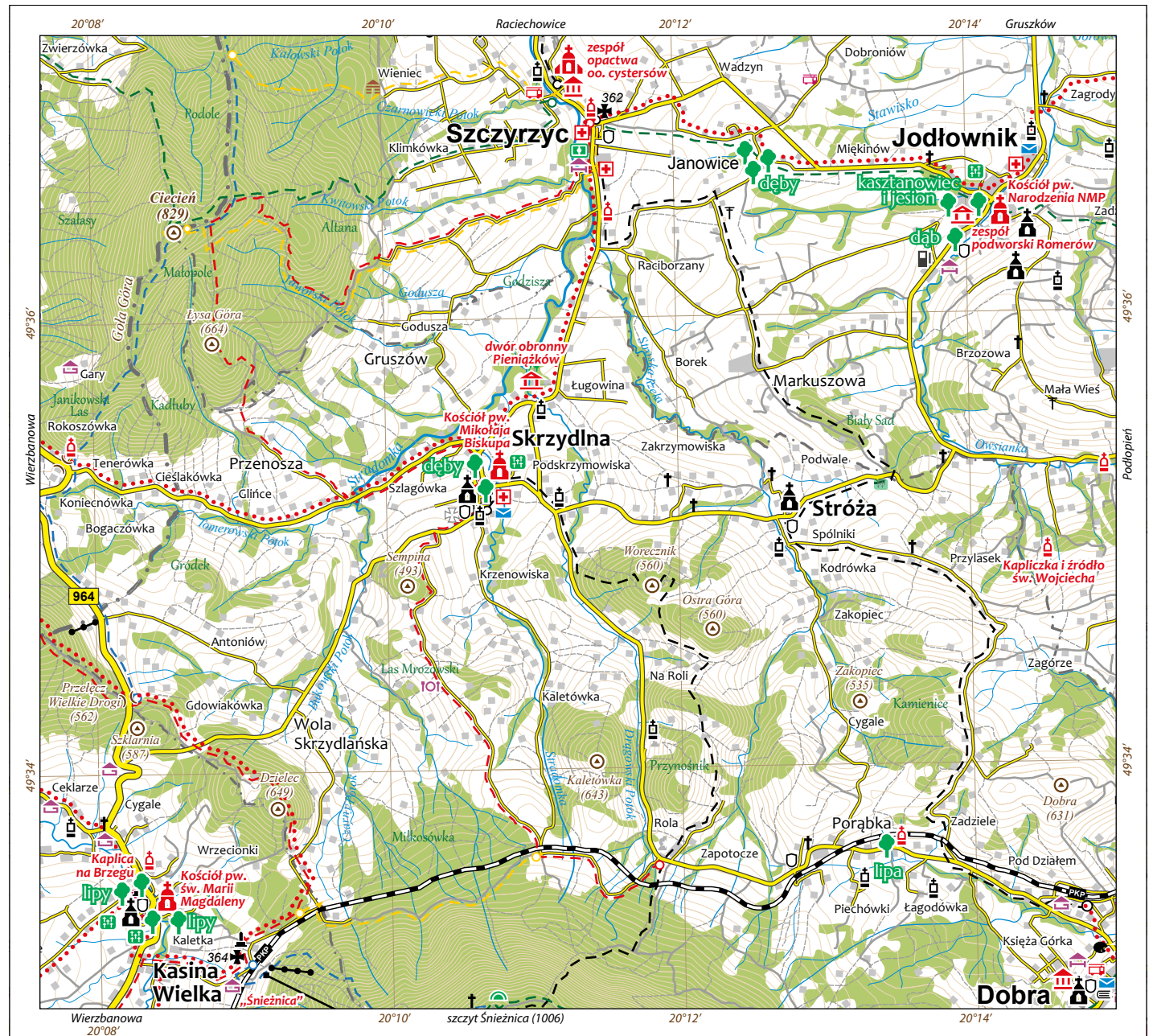

Na zdjęciach z prawej strony: Lipa w miejscowości Zasadne na stoku Magorzycy (nr rejestru 120705-002)

Lipa przy zabytkowym kościele w Kasinie Wielkiej (nr rejestru 120709-003)

Dąb w Skrzydziej (nr rejestru 120703-002)

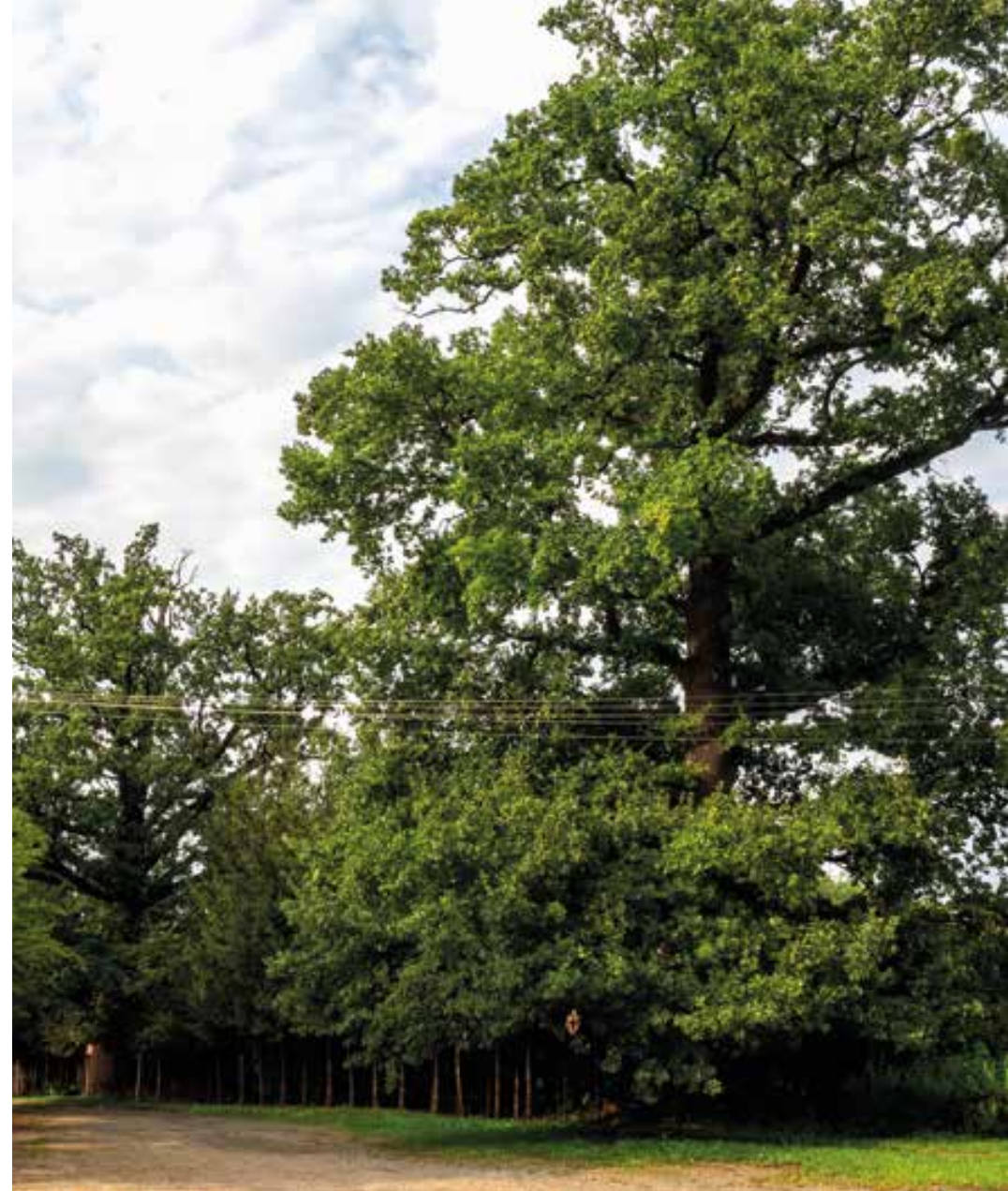
Dąb szypułkowy w Jodłowniku (nr rejestru 120704-003)

Cisy w Woli Skrzydlańskiej (nr rejestru 120703-003)

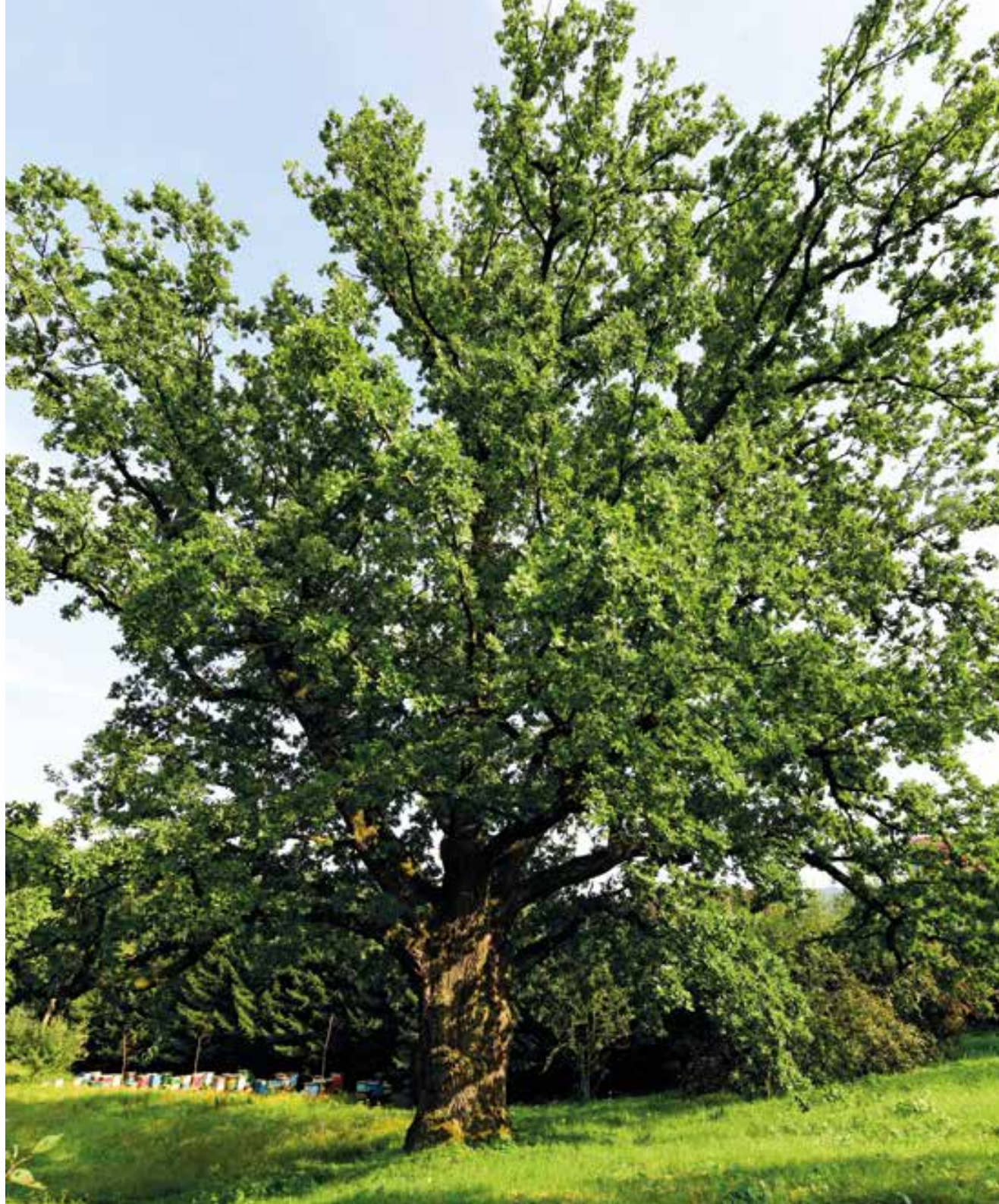
Lipa w Porąbce (nr rejestru 120703-004)

Grupa drzew w Skrzydziej (nr rejestru 120703-006)

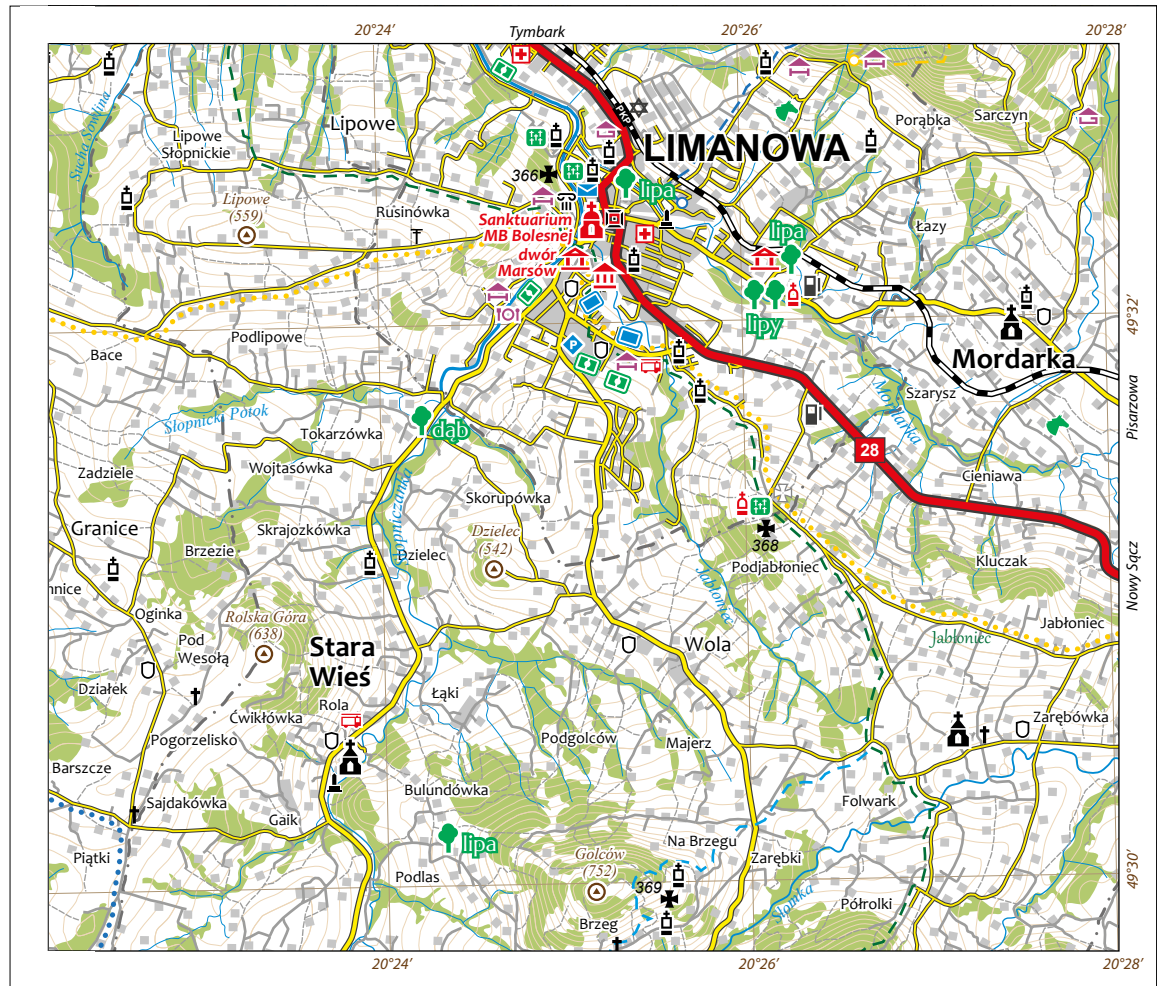
Lipy, dęby – aleja drzew przy dworze w Laskowej (nr rejestru 120706-001)

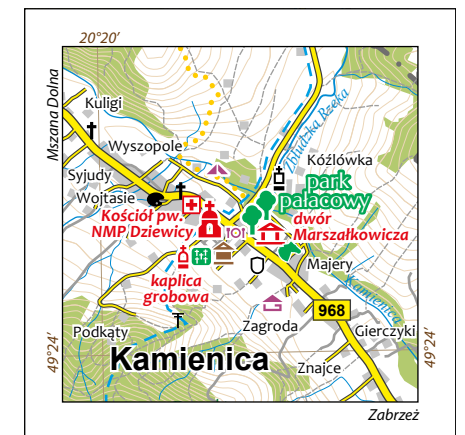
Lipy, dęby – aleja drzew przy dworze
w Laskowej (nr rejestru 120706-001)

Lipa w Starej Wsi (nr rejestru 120707-003)

Lipa przy zabytkowej kapliczce w Limanowej, stojącej przy drodze Limanowa-Męcina (nr rejestru 120701-001)

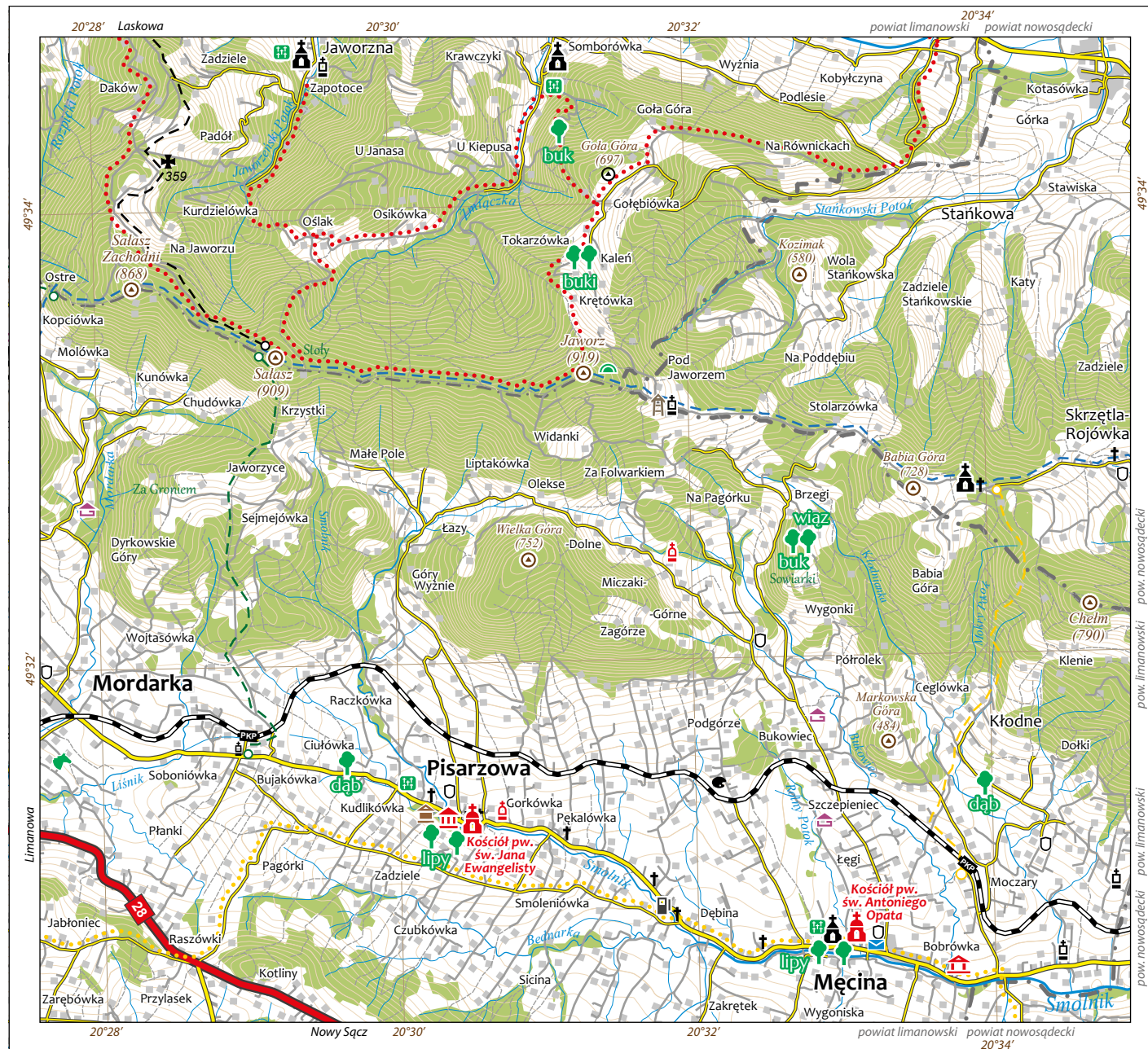
Drzewostan w parku pałacowym w Kamienicy (nr rejestru 120705-003)

Dąb w Pisarzowej (nr rejestru 120707-004)

Wiąz górski w Limanowej (nr rejestru 120707-006)

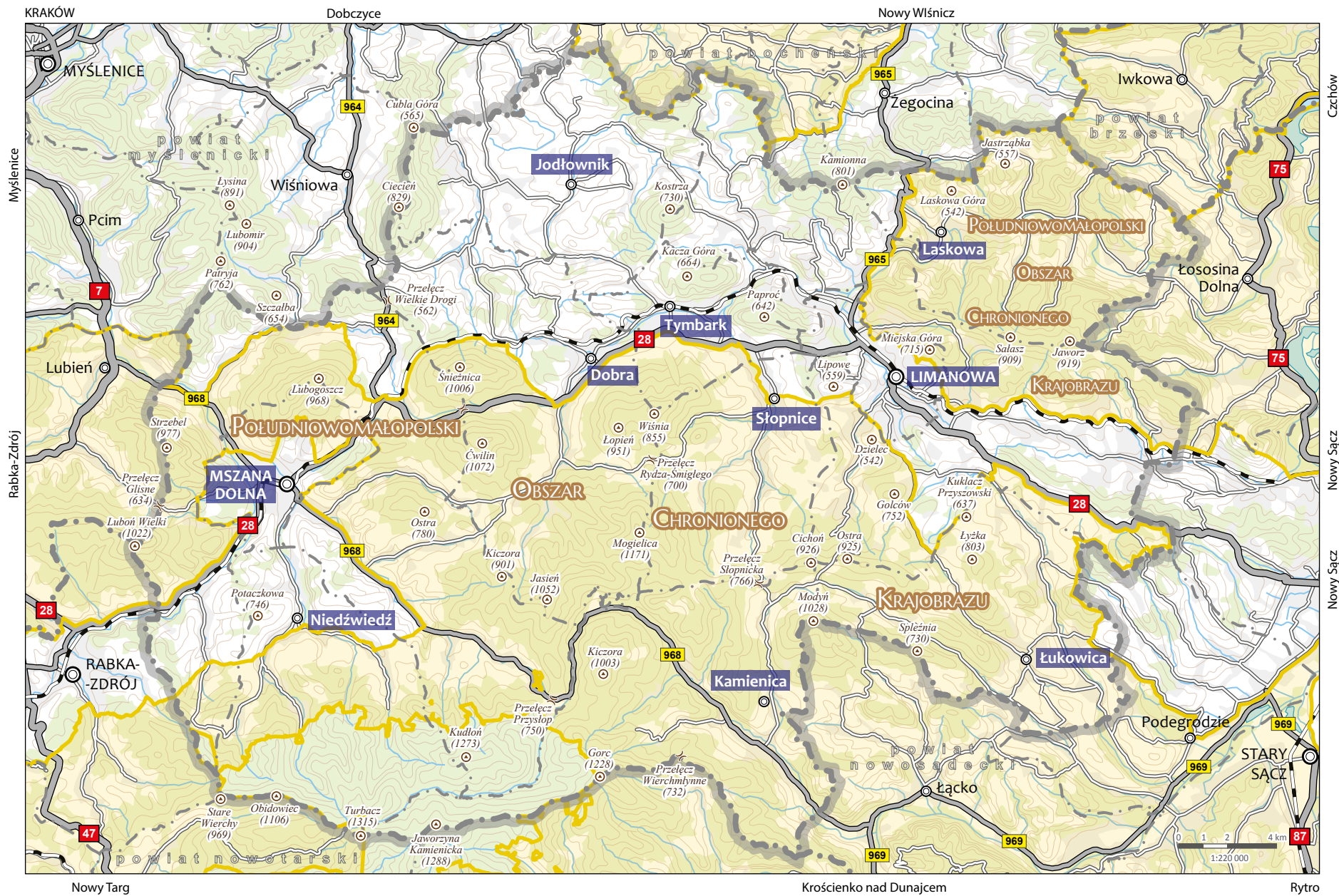
Dąb szypułkowy w miejscowości Kłodne (nr rejestru 120707-007)

Lipy w otoczeniu zabytkowego kościoła w Pisarzowej (nr rejestru 120707-005)

Lipy w otoczeniu XVI-wiecznego kościoła w Męcinie (nr rejestru 120707-002)

POŁUDNIOWOMAŁOPOLSKI OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU

1 października 1997 roku, w drodze Rozporządzenia nr 27 Wojewody Nowosądeckiego, został ustanowiony Obszar Chronionego Krajobrazu Województwa Nowosądeckiego. Aktualna nazwa została nadana dopiero w 2006 roku. Obecnie obowiązująca uchwała Sejmiku Województwa Małopolskiego nr XXXIV/578/13 z dnia 25 marca 2013 r. zastąpiła uchwałę nr XVIII/299/12 z 27 lutego 2012 r. Załącznik nr 1 do uchwały określa przebieg granic Obszaru.

Południowomałopolski Obszar Chronionego Krajobrazu zajmuje powierzchnię 364.176,0 ha i służy ochronie różnorodności krajobrazowej i ekosystemowej Beskidów. Na jego terenie znajdują się cenne obiekty przyrodnicze oraz węzły i korytarze ekologiczne sieci ECONET-PL. Największą część Obszaru stanowią ekosystemy leśne. Podmiotem sprawującym nadzór nad Obszarem jest Dyrektor Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Małopolskiego.

Południowomałopolski Obszar Chronionego Krajobrazu znajduje się w całości w granicach województwa małopolskiego. Geograficznie obejmuje: Beskid Makowski, Beskid Niski, Beskid Orawsko-Podhalański, Beskid Sądecki, Beskid Wyspowy, Działy Orawskie, Gorce, Kotlinę Orawsko-Podhalańską, Kotlinę Rabczańską, Kotlinę Sądecką, Pasma Babiogórskie, Pieniny, Pogórze Ciężkowickie, Pogórze Jasielskie, Pogórze Rożnowskie, Pogórze Spisko-Gubałowskie, Rów Podtatrzański. Administracyjnie leży

w obrębie powiatów: tatrzańskiego, myślenickiego, gorlickiego, suskiego, limanowskiego, nowosądeckiego, nowotarskiego oraz Nowego Sącza.

Na terenie powiatu limanowskiego Obszar znajduje się w granicach gmin: Kamienica, Mszana Dolna, Laskowa, Limanowa, Łukowica, Niedźwiedź, Dobra, Tymbark, Słopnice, miasto Mszana Dolna, miasto Limanowa. Według danych zamieszczonych na oficjalnej stronie powiatu limanowskiego w jego granicach znajduje się 56428,4 ha Obszaru.

Celem zabiegów ochronnych prowadzonych na Obszarze Chronionego Krajobrazu jest zapewnienie trwałości ekosystemów leśnych, jak również zwiększenie różnorodności biologicznej. Ponadto ochrona czynna ma sprzyjać utrzymywaniu i tworzeniu kompleksów leśnych, stref ekotonowych, korytarzy ekologicznych (szczególnie dla dużych ssaków). Ważnym działaniem jest także zalesianie gruntów nieprzydatnych w gospodarce rolnej, na których nie znajdują się żadne cenne siedliska przyrodnicze, ani nie stanowią punktów widokowych oraz powstrzymywanie sukcesji roślinnej prowadzącej do całkowitego zarastania cennych łąk i pastwisk. Drzewa okazałe lub posiadające dziuple oraz obumarłe pozostawia się aż do całkowitego rozkładu. Ochrona czynna pomaga także zachować śródleśne ciekie, oczka wodne, polany, mokradła, torfowiska, wrzosowiska, murawy kserotermiczne i piaskowe, a także chronione siedliska roślin, zwierząt i grzybów. W celu zachowania siedlisk wilgotnych i ba-

data utworzenia 1997 r.

powierzchnia: 364176,0 ha

obszar administracyjny: powiat tatrzański, myślenicki, suski, gorlicki, nowosądecki, nowotarski, limanowski, Nowy Sącz

giennych należy dbać o odpowiedni poziom wód gruntowych. Prowadzone są również zabiegi restytucyjne gatunków rzadkich i zagrożonych wyginięciem. Celem ochrony czynnej jest także tworzenie zróżnicowanego krajobrazu rolniczego, podejmowanie zabiegów agrotechnicznych oraz powiększanie trwałych użytków zielonych. Dodatkowo w zakresie ekosystemów wodnych prowadzi się zabiegi ochronne polegające na: zachowaniu zbiorników wodnych, tworzeniu szuwar, zakrzewień, zadrzewień wzdłuż brzegów obszarów wodnych, zwiększaniu retencji wodnej oraz regulacji cieków wodnych.

Zakazy obowiązujące na terenie Południowo-małopolskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu dotyczą: zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk, schronień, miejsc rozrodu, tarlisk, złożonej ikry, podejmowania przedsięwzięć wpływających na środowisko, umyślnego niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, wydobywania skał (w tym torfu), skamieniałości (w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt), minerałów, prowadzenia prac ziemnych powodujących trwałą zmianę rzeźby terenu, chyba że prace te są związane z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym lub przeciwoświsowym albo mają związek z urządzeniami wodnymi, zmieniania stosunków wodnych, usuwania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy, terenów wodno-błotnych, umieszczania budynków w odległości bliższej niż 25 m od brzegów rzek, jezior i innych.

Od wielu z tych zakazów występują wyjątki pozwalające na powyższe działania pod pewnymi warunkami.

Puszczyk uralski

Panorama Tatr z miejscowości Wysokie

Modraszka

Sosnówka

Fragment lasu bukowego na stoku Jaworza

Panorama Beskidów i Tatr z wieży widokowej na stoku Jaworza

Panorama Wierzbanowskiej Góry, Śnieżnicy, Mogielicy i Ćwilina ze stoku Lubomira

Przełęcz Edwarda Rydza-Smigłego w Chyszówkach

Panorama Beskidów ze stoku Magorzycy

Panorama Beskidów z Pasierbieckiej Góry

LEGENDA

MAPY W SKALI 1:50 000

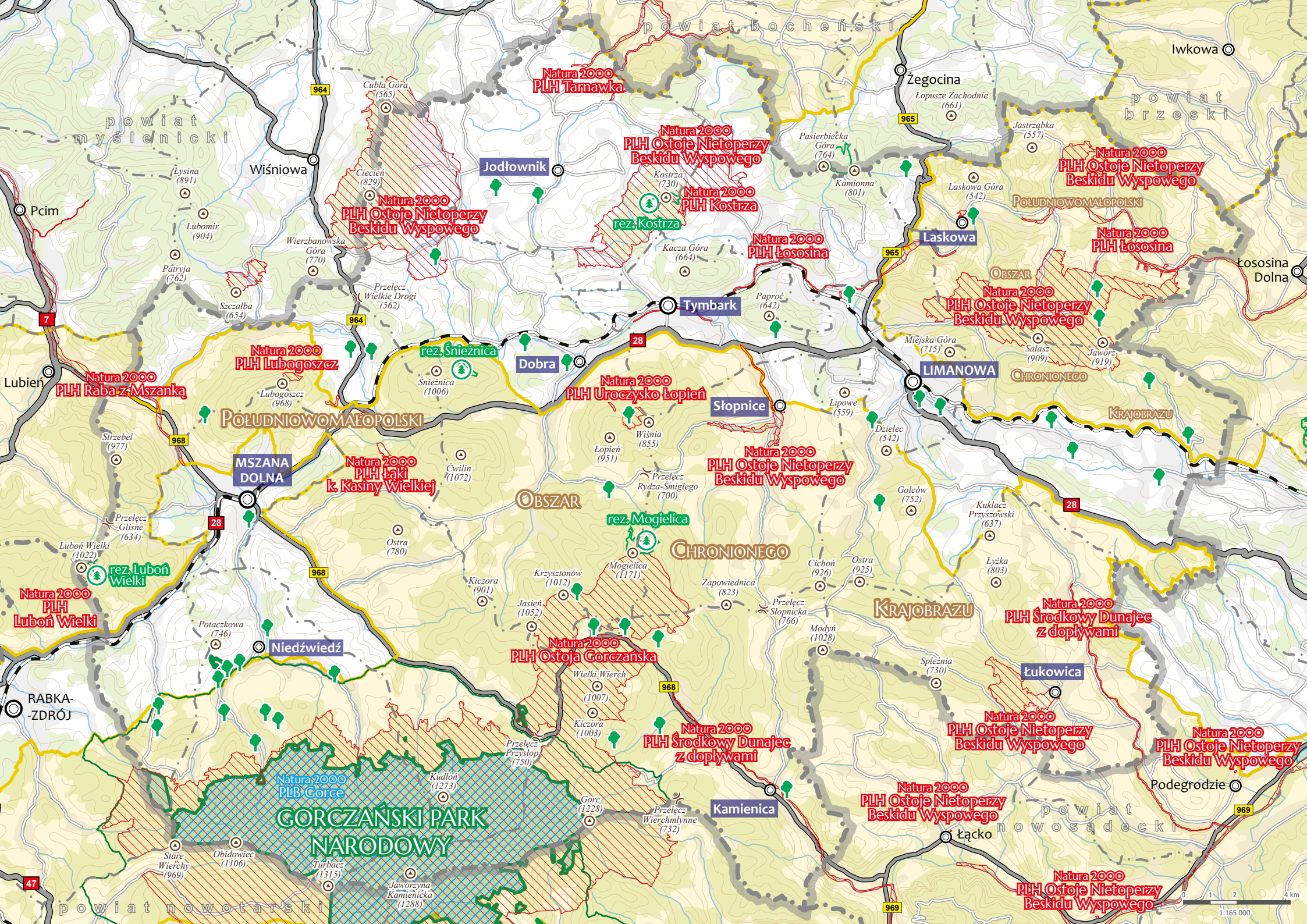
	zabudowa, las
	zbiornik wodny
	droga krajowa
	droga wojewódzka
	droga główna
	droga lokalna
	droga lokalna mniejsza
	ścieżka
	kolej, stacja kolejowa
	poziomice (cięcie co 10 i 50 m)
	granica powiatu
	granica gminy
	rzeka, potok

MAPY W SKALACH OD 1:80 000 DO 1:220 000

	zabudowa, las
	zbiornik wodny
	droga krajowa
	droga wojewódzka
	droga główna
	kolej
	poziomice (cięcie co 80 m)
	granica powiatu limanowskiego
	granica powiatu
	granica gminy
	rzeka, potok

OZNACZENIA WSPÓLNE DLA WSZYSTKICH MAP

	park narodowy		hotel, agroturystyka
	otulina parku narodowego		schronisko, pole namiotowe
	rezerwat przyrody		restauracja
	otulina rezerwatu przyrody		szkoła, poczta
	Natura 2000 - obszar ptasi (PLB)		ośrodek zdrowia, straż pożarna, policja
	Natura 2000 - obszar siedliskowy (PLH)		stacja benzynowa
	obszar chronionego krajobrazu		ośrodek jeździecki
	pomnik przyrody		maszt telekomunikacyjny
	szlaki turystyczne piesze		boisko, basen
	szlaki turystyczne rowerowe		leśniczówka, pijalnia wód mineralnych
	klasztor zabytkowy, kościół zabytkowy, kościół		wieża widokowa, wiaty turystyczna
	kapliczka zabytkowa, kapliczka		skała
	zabytkowy krzyż przydrożny, krzyż przydrożny		jaskinia
	cmentarz, cmentarz z I wojny światowej		osobliwości natury
	dwór, muzeum, izba regionalna		szczyt, przełęcz
	grodzisko		
	centrum miasta, pomnik		
	dom kultury, biblioteka, galeria		

Hala Długa z bacówką oraz terenową stacją edukacyjną GPN

ISBN: 978-83-65984-17-3

www.powiat.limanowski.pl